
UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 06 14 09 014 1

ספר

גורל לה׳

ה׳ מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי, כי חלק ה׳ עמו יעקב חבל נחלתו, חבלים נפלו לי בנעימים אף נחלת שפרה עלי, אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם לאמר לך אתן ארץ כנען חבל נחלתכם.

חיברו

הרב הגדול המובהק מו״ה יהודה בר׳ שלמה חי אלקלעי זצ״ל אב״ד סעמלין במדינת סערביען, נדפס על ידי המחבר פעם ראשונה בוויען בשנת תרי״ז ופעם שנית באמשטרדם בשנת תרי״ח, וכעת נדפס שלישית על ידי ר׳ שמואל צבי וועלטסמאן מקאליש

ווארשא

בדפוס ר׳ אפרים בוימריטטער נ״י ברחוב דזיקע 44

שנת תרס״ג לפ״ק

СЕФЕРЪ ГОРЕЛЪ ЛАДАШЕМЪ

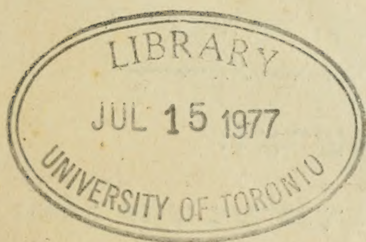
т. е. Жребiи Бога.

соч. раввина Iегуда Алкалей.

Типо-Лит. Ф. Баумриттера, Дикая 44.

ВАРШАВА 1903

Дозволено Цензурою
Варшава 14 Января 1903 года

ראיתי ונתון אל לבי לעמר את הקונטרס הלז במכתבי
גדול אדוננו הש"ר ירום הודו ויגדל כבודו .

שיל"ת

פה לונדרה הבירה כ"ג למב"י הה"רא לבורי"ע .

אלהי השמים והמערכה יצו את החיים ואת הברכה על ראש הרב המופלג מו"ה יהודה בן שלמה חי אלקל"עי אב"ד בקהל ספרדים סעמ.ין יע"א נ"י לעד ויזכה לראות בביאת הגואל כיר"א .

מודותיו המזהירות גם מחברתו הנעימה [מנחת יהודה] אשר הוכה רצופה חן וכבוד הגיעו אלי לנכון ובאתי בטורים האלה להביא לפניו את מנחת הודתי על כל דברי הברכה אשר יצאו מפיו לכבדני ואני תפלתי לאל חי להרים כל מכשול מקרב עמנו וירים קרננו מעלה מעלה למען יודע בעמים כי ה' בקרב מחננו וכל יוסיפו עוד לעשות רעה עמנו אלה דברי מוקירו .

משה מונטיפיורי

ס"ט.

בעז"ה

פה לונדרה כ"ישת בא התר"ח לברי"ע .

רב טוב וברכה על רא"ש ההכם המוכתר בניבוסין דאורייתא מוהר"ר יהודה בן שלמה חי אלקל"עי ה"י בק"ק סעמל"ין יע"א .

מודותיו הנחמדות גם ספרו היקר ק ו ל ק ו ר א הגיעוני לנכון ושמחתי בקראי את דבריו דברי חן על גאולת ישראל . ואני הפלתי לאלהי מרום לרחם על שארית עמו להחזירם בתשובה שלמה . למען ידעו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עלינו . יהי ה' עם בית אדוני להרים קרנו מעלה מעלה כחפץ מוקירו הנאמן .

משה מונטיפיורי

ס"ט.

דרישת שלום מאיש תבונות בישראל גדול שמו אלבירט
כהן יצו לשמו ולזכרו תאות נפש עבדו. המחבר

בע"ה

ליד החכם דורש בדברי תורה והוציא מהם נחמות ובשורות טובות לעמו, ר' יהודה אתה יודוך אחיך, תקוה לא נאבדה מישראל, לא יסור שבט סופר מיהודה, ומחקק בינה ודעת מבין רגליו, כן דברי קטן נבונים מיחל לישועת אלהינו ומצפה לנס השם יתברך, הצעיר אברהם בן כ"ה שמשון הכהן ז"ל.
כתבתי פה פארים יום ג' י"ט טבת הרי"ח לפ"ק.

מליצה נאה ומהודרת, וחנ"ה היא מדברת, הומיה היא ושו"ררת, מלהבת הלבבות באש האהבה בוערת, לידיד נפשי חמדת לבי, ושלהבת אהבתו מלהטת בקרבי, הרב המופלא וכבוד ה' מלא, כמוהר"ר ראובן ברוך יש"ל בריא אולם, כתאות נפשו ונפש נאמן אהבתו.
המחבר.

מיום הורד עדיי תפארתנו, מיום שטרוף טורפנו מבין שדי אמנו ומחד"ר הורתנו, היא ארצנו הקדושה, אבן הראשה, כחמד עינינו, כסה הענן והחשך את ארץ צבי ישראל, לא עוד ראתה אור יהל, עולליה הלכו שבי לפני צר בין תימן ומגדיאל כדל שואל באין תומך ומנהל, בין הערביים יאהל: — חדל לספור את כל התלאה, מח"לה נוע"ה, במאורת צפעונים, בין מוכרים וקונים, עלינו עברו המים הזדונים: כאשר יניד הקנה במים בבא סער ורוח — ובהשקט הסער על משמרתו ישוב יפריח, — כן אומתנו העניה, בבכי נהרות צלמות וציה, לפני צריה כפף ראשה כאגמון עדי עבר הזעם — והנם בבית שלמו"ן נצנים כרמון, — לא כן בעמים גם כי היו גבורים וכאלונים חסון, בעת נגזר עליהם אסון. נעקרו ממקימם ונצמתו, אין עוד זכר למו כי תמו נכרתו, איה אומות הקדומות? ספרווים, רומיים צדונים וחתים אשור ועילם, ? — בא סנחריב ובלבל את העולם, לבד ישראל גפן פוריה, בין העמים שרויה, בבכל פאות ורויה, היא נשארה כשלת נקייה, בזאת הבחנו כי אצבע אלהים היא — גואלנו חזק נודע בגוים ישובו יתפלאי — הה! משפחת הפלואי; —

קומי

קומי אורי בתולת ישראל כי עתה קרני שמשך יופיעו לאט לאט בתוך הערפל
אשר עד הנה כסה שנאת הדת — לא עוד יקרא לך עזובה בני בליכה,
בי לך יקרא חפצי בה ולארצך נעמה - שאי סביב עיניך וראי מלכים אדירים
ביקרותם בונים חרבותיך ושממותיך שוי נציבים ממלכי האדמה מתימן צפון ומים
הרימו נס תוך עיר קדשנו, המה באו ראשון לכל בית יוסף להקים גדריה ולאסוף
נתחיה אליה — ולמה אתם גבירי ישראל מחשים לבא לעזרת ה׳ בגבורים
בעולם אנשי השם השר הטפסר סינייור מונטיפיירי נ"י והשר הטפסר ס"י בארון
רוטשילד נ"י והחכם הנפלא בעמו ס"י אלבירט קאהן נ"י שלשה נסיכי ישראל
הוקבו לאות ולמופת על בני ציון היקרים הון ועושר אשר חנן ה׳ אתכם לכם
אות היא כי בכם בחר ה׳ להקים את אמנו היקרה מעפרא ולהראות בעמים
כי הנה גם ילדה ציון את בניה — יאה לכנותם היקרים המסולאים בפז — הלא
לבם לב לדעת ועיניה לראות מבני יפת יון זה כמה מאות שנה נגרשו מנחלת
ארץ מולדתם, והם לא נחו ולא הרגיעו עדי הוקם על ידי מלכים אדירים שם
ממשלתם — הלא תדעו הלא תבינו כי המלכים האדירים אשר באירופא רוח ה׳
משח אותם על כן מלכי חסד המה מלאים רוח דעת ויראת ה׳ — נא אחי!
בשים נא שקים במתנינו ולפני כסא מלכותם נפיל נא תחנתנו — לאמר תנו
לנו אחוזה בנחלת אבותינו בתוך אחי אבינו — בדמע לב נשא לבבנו אל כפים
לאמר אנא הנו פדיום וכופר קחו וכמאז וכמקדם נחנו נעבוד, רק יקרא עוד
שמנו על ארצנו אסוף נא את חרפתנו — הא לכם זרע קודש עצה הנכונה זו
היא דרך ישרה לחפוץ קרבת אבינו שבשמים לעורר אהבת כלולות דודת ארצנו
הקדושה — על כל הדברים והאמת האלה — וירד יהודה מאת אחיו דין הוא
בהדר זך הרעיון ובר לבב החכם השלם והכולל חן ערכו מי ימלל כמוה"ר יהודה
אלקלעי נ"י חכם בקה"ע זימלין יע"א הוא לבדו מיתר אחיו נכנס בעובי הקורה,
רים שבטו לסבול טלטולא דגברא לסבוב את ארץ אדום לדבר על לב שרי
צבאות ישראל המתנדבים בעם — היא לבדו אסף ברוחו פי שנים תלי תלים
ממקראי קודש וכל רז לא אנים ליה מאמרי רז"ל לכולם אסף כעמיר גרנה ויפוזו
זרועי ידיו לחברם ולהדפיסם, כולם נאמרים בצדק כאשר קריתי ושתיתי מבארו
מים חיים ובאו אל קרבי כטל התחיה — אל"קלעי לבבי הסגרתיו וכאח לי
התמהיו, על כן יצאתי לשחר פני הדר כבוד אצילי ישראל נרי"ו להתמכו ולסעדו
ולקבלו בסבר פנים יפות ולחננו ברב חנינא — כי באמת הוא כלי מחזיק ברכה
לשאוב על ידו ממעיני הישועה — בו יחזו לב בוער ברשפי אש שלהבת יה — על
ארצנו הקדושה תובב"א לא ינוח ולא ישקוט עד יצא כנוגה צדקה בעת לחננה,
כי אז יעיר ה׳ רוח ממרום על מלכי חסד גבורי כח להקים מאמר ח זיו ונודע
בגוים זרעם וכו׳ ולך יקרא דרושה עיר לא נעזבה, לא אפון בחסדם הגדול, כי
עשו יעשו עם הרב הנ"ל אך טוב וחסד למען שמו הגדול החתום בשמו ולמען
ציון כי דורש הוא לה, והפלתי תפלת עני אל ה׳ אתחנן ישמע ה׳ קול יהודה ואל
עמו תביאנו ולדבריו יחננו כיר"א: כ"ד הצעיר פה ווין קרית מלך רב יע"א
ט"ב אלול שנת ושמתי פקדתך שלום ולנגשיך צדקה לפ"ק:

ה"ק ראובן ברוך יצ"ו

הגם כי מעולם טמנתי ידי בצלחת וקפתי במטפחת, לכל אבוא בכתובים, להדר פני איש, אכן לאיש אשר אלה לו, עצור במלין עבורו מי יכול, כי הנה מוכ"ז הנוכחי ה"ה הרב המופלג וכו' מו"ה יהודה אלקלאי, בעל מחבר ספר נחמד ונעים בשם יקרא ספר חיים: ואני עיינתי בו ומצאתי בו דברים יקרים מפנינים ומדרשי חז"ל הנאמרים באמת, והיה לי ממנו קורת רוח ע"ב הרהבתי עטי לבקש עבורו מכבודם שיקבלו ממנו הספר היקר הזה בספ"ו וישלמו לו גמולו כראוי וכנכון וגדולה צדקה שמקרבת הגאולה ובפרט לסמוך ולהחזיק ידי ת"ח ולהיות האמת נהדרת באתי על החתום בסדר ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה שנת גמילות חסדים לפ"ק.

נאום ה"ק לוי יצחק חפ"ק באקארעשט יע"א.

נאום ה"ק יעקב מאיר בכמה"ר אליהו חפ"ק הנ"ל יע"א.

פֿארציינגער דיעזעס העיר יהודה אלקאלאי, חכם דער איזראעליטישען געמיינדע צו זעמלין, האט איינע קליינע בראָשורע „גורל לה'" הערויסגעגעבען, דיא איבער דיא ערלאָזונג איזראעלס מעהרערע ניטצליכע אונד בעאכטענסווערטע בעמערקונגען ענטהאלט. אינדעם ביר נון העררן אלקאלאי אויך זאנסט אלס איין אכטונגסווערטהער מאנן בעקאנט איזט, קאנן איך ניכט אומהין איהן אללע מיינען בעקאננטען אונד פֿריינדען צו עמפפֿעהלען.

וויען 26 אויגוסט 1857.

אלעזר הארוויטץ אב"ד.

בעצוגנעהמענד אויף פֿארשטעהענדעס שרייבען דעס ווירדיגען ראבבינערס העררן הארוויטץ צו וויען נעהמע איך אין פֿעראנלאססונג דיא מילדע מיינער גלויבענס גענאססען פֿיר דען ווירדיגען איבער ריכער אין אנשפרוך צו נעהמען.

ברעסלא 15 אוגוסט 1857.

טיקטין.

עס האט צו אללען ציימען איינצעלנע, עדלע מאֶננער געגעבען, דיא איהרע גייסטיגען אונד ליבליכען קרעפֿטע, איהרע אונאיינגעשרענקטע אונד איהרען אייפֿער דער וואהלע דער קאנפֿעססיאנעללען געזאממטהייט געווייהט, אונד צו זאלכען מאֶננערן געהאֶרט אויך דער געלעהרטע אונד האָכסט אכטבארע יהודה

יהודה אלקאלאי ראבבינער אין זעמלין אין דער סעפֿארדישען געמיינדע דא. — דיעזער געהט מיט דער פלאנע אום, דיא קאלאניזאטיאן פאלאֶסטינאס דורך איזראעליטען אלס דיא ווארהאפֿטען ערבען דיעזעס היילינגען לאנדעס צו בעפֿאָרדערן, אונד פֿיר דיעזען עדלען, עכט נאטיאנאלען צוועקק פֿערדיענט דער מאנן, דאס דיא פֿאן נאטט בעגיטערטען אונד געזעגנעטען איהן אונטערשטיטצען, מיט ראטה אונד טהאט ביישטעהען אונד דורך בייהילפֿע איהם דיא רעאליזירונג ערמאֶגליכען. דיא אידעע איזט עדעל, פראקטיש אונד צוגלייך רעליגיאֶז, דער טראֶגער דיעזער אידעע איזט שון אלס געלעהרטער ראבבינער אונד שריפֿטשטעללער דער אכטונג אונד אונטערשטיטצונג ווערטה אונד אונזערע רייכען גלויבענסברידער ווערדען געוויסס דיא אלטע איזראעליטישע טוגענד בעוואָהרען.

לייפציג אין זעפטעמבער 1857.

ד"ר יוליוס פירסט.

פֿארציינער דיעזעס, דער ווירדיגע העדר יהודה אלקאלאי, חכם דער איזראעליטישע געמיינדע צו זעמלין האט זיך מיר אלס פֿערפֿאססער מעהרער בראשירען פֿארגעשטעללט, אוים וועלכען ניכט בלאסס דעססען געוואנדטהייט אונד קענטניסס דער העבראֶישען שפראכע אונד ליטעראטור, זאוויא זיין טיעפֿאיינגעדרונגענעס וויססען אים געביעטע דעס תלמודס אויפֿבלאֶבליכסטע זיך בעאורקונדעט. זאנדערן איך דעססען ערהאבענער צוועקק, דיא בעגרינדונג איינער יודישען קאלאניזאטיאן איר געלאבטען לאנדע, אין בעהערציגונגסווערטהען אונד איינדרוקקליכען ווארטען אונד גייסטרייכער דרוש דארגעשטעללט, העררפֿארגעהט. דיא ווארהאפֿט עהרווירדיגע פערזאֶנליכקייט, זאוויא דיא פֿאן אונבערעכענבארער טראגוויטע אינהאלטשווערע אידעע דיעזעס אין יעדער בעציעהונג שאֶטצונגסווירדיגען מאננעס פֿערדיענען אים פֿאללסטען זיננע דעם ווארטעס איינער יעדער פֿיר דאס הייל איזראעלס אונד דען שוואכען רעסט זיינער וויזען טהיילנאהמספֿאלל בעגייסטערטען בעסטענס עמפֿפֿאֶהלען צו ווערדען, יערעם וויר דאהער דער ערעלזוניגען פלאנע דיעזעס געשאֶטצטען מאננעס דען זעגענרייכסטען ערפֿאלג אונד דאס געדייהליכסטע געלינגען ווינשען ערלויבען ווער. אונס צוגלייך איהן אללען אונזערען פֿריינדען אויפֿסהערצליכסטע צו עמפֿפֿעהלען.

וויען ד' אלול תרי"ז.

מ. ע. שטערן.

העררן יהודה אלקאלאי, חכם דער איזראעליטישע געמיינדע צו זעמלין, איין זעהר אכטונגסווערטהער מאנן, געהט דאמיט אום איינע זעהר נוטצליכע אונד

פראקטישע

פראקטישע אידעע פיר דיא יודען פאלאֶסטינאס אויסצופיהרען. איך עמפפעהלע איהן אונד זיין פאֿרהאבען דער גענייגטען אונד וואהל וואללענדען אונטער-שטיטצונג מיינער גלויבענסברידער.

לייפציג 29 זעפטעמבער 1857.

ד"ר יעללינעק.

דער פארציינגער דיזער צייליען, הערר יהודה אלקאלאי צו זעמלין, מיט גארטהיילהאפטען צייגניססען פאן עהרענוועהרטהען ראבבינער פערזעהען, איזט מיר אלס איין זעהר קעננטניססרייכער אונד ווירדיגער מאנן פערזאֶנליך בעקאננט געווארדען. ער פערדיענט דיא וואהלוואללענדסטע אויפנאהמע אונד לעבהאפטעס אינטערעססע, דא ער מיט פערשטאֶנדיגע זיננע אונד קלארען בליקקע דיא יודישען פערהאֶלט-ניססע אויפפאסט אונד נאמענטליך פיר דיא בעססערונג דער לאגע אונזערער גלויבענסברידער אין פאלאֶסטינא דיא לעבהאפטעסטע טהיילנאהמע בעזיטצט. מאֶגע ער בייא דען איינפלוסס רייכען אונד בעגיטערטען וויללינגעס ענטגעגענקאממען פינדען.

בערלין 12 אפריל 1852.

ד"ר מיכאל זאקס.

פארשטעהענדעס אטטעסטירע אויך איך זעהר גערן.

בערלין 12 אפריל 1852.

יעקב יוסף עטטינגער.

דען עמפפעהלונגען דעס הערן יהודה אלקאלאי, דיא מעהרערע מיר פערזאֶנליך בעקאננטע מאֶננער דעמזעלבען אויסגעשטעללט האבען, שליעססע איך מיר זעהר גערן אן. מיינע פריינדע אונד בעקאננטע היער אונד אן אנדערען ארטען וואללען דיעזע צייליען אלס איינע ביטטע אנזעהען, דיעזען ווירדיגען מאננע אויף אללע וויזע ביישטעהען צו וואללען.

בערלין 13 אפריל 1852.

ד"ר צונץ.

יום ה׳ י״א אדר שני תרס״ב.

ע״י הרבני המופלג ומשכיל וכו׳ מוהר״ר שמיאל צבי וועלטסמאנן נ״י הגיע לידי ס׳ גורל להי׳ שנכתב זה כארבעים וחמש שנים. שבעתי ענג למדי בקראי את הס׳ הזה ובראותי כי מחברו כמו רוח נבואה נצנצה בו להגיד מראשית אחרית ולשאת מדברותיו על הענין העומד עתה על הפרק כמעט בכל פרטיו ואשר הראה מקירם בספרים קרושים יש.ים וכל דבריו ממקום קדוש יהלכון. הס׳ הזה יעשה בלי ספק רושם חזק על לבות כל החרדים לדבר ה׳ והוא דבר בעתו. ע״כ מהראוי לתמוך בידי הר״ר ש״צ הנ״ל ולחזק ידיו להרפיסו מחרש לזכות בו את הרבים. תקותי האמצני כי כל אשר נגעה אהבת עמו וארצו בלבבו ישים לבו לדברי אלה ויהי׳ מסייע לדבר מצוה רבה כזו בכל אשר תמצא ידו.

נאום יצחק יעקב ריינעס אב״ד דק״ק. לידא

ב״ה יום ב׳ ח׳ אד״ש תרס״ב סאפאטקין.

כבוד ידידי הרב המופלג וי״א כש״ת מוה״ר שמואל צבי וועלטסמאן נ״י.

אחדישה״ט. מכתבו עם הספר „גורל לד״ מאת הרב ר׳ יהודה אלקלאי הגיעוני, ושמחתי מאד על חפצו הטהור להוציא לאיר את הספר היקר הזה עיד הפעם. הרפסת ספר כזה הוא דבר בעתו כי יראה העם ויוכח שהרעיון הציוני לא תמול נולד וכי עוד לפני יובל שנים, עת אשר רבים מבני עמנו נתעו להאמין כי ימצאו פרות ורוחה בארצות גלותם וישלו בשוא נפשם ליהנות מאור הציוויליזאציא, כבר נמצאו בעמנו אנשים שעיניהם בראשם להבין כי האור הזה אור מתעה הוא אשר רק יסיר את לב העם אחורנית מדת אביתיו והועיל לא יועיל לו במאומה, וכי התקוה היותר נאמנה להטבת מצב העם החמרי והרוחני היא „שיבת ציון", ואם אמנם כבר האריכו לדבר אדות יקרת הרעיון בספר „דרישת ציון" להגאון המנוח רצ״ה קאלישער ז״ל ובספר „יוסף חן" להר״ן פרידלענדער ז״ל, בכל זאת כל המרבה להוציא ספרים כאלה ביחוד מהדור הקודם הרי זה משובח, ובהספר היקר אשר לפנינו ימצא הקורא חומר טוב מאד בתור תשובות לטענות מתנגדי הרעיון, וכמו שעיקר הספר מסוגל לרכוש אל הרעיון הציוני את לב החרדים כן מסוגלות הן ההסכמות שבאו עליו מחכמי ומשכילי הדור העבר כמו צונץ, פירסט, ר׳ מיכל זקש ועוד להביא בינה בלב המתחכמים והמתמשכלים מעמנו המתנגדים לרעיוננו מנקודת מבט השכלתם. באחת, תודה רבה לכבודו על המציאו לנו את הספר היקר הזה ויישר כ׳ חילו להוציאו לאור ולהפיצו בישראל.

שמואל יעקב ראבינאוויץ חונה פה הנ״ל.

ב"ה טראק יום ב' ז"ך למ"ט מונים א' התל"ג.

הררי ציון ישאו ברכה ושלום אל אחד המיוחד מבני ציון היקרים חכם ושלם איש חמודות כמ"ר שמואל צבי וועלטסמאן נ"י בקאליש יע"א ישא ברכה מאת ד'.

אחדש"ה"ט. קבלתי מכתבו עם הספר „גורל לה'" מאת הרב המובהק איש חי רב פעלים בעד עמנו וארצנו הקדושה החכם הנפלא בקש"ת מו"ה יהודה ב"ר שלמה חי אלקלאי זצ"ל ר"מ ומו"צ בק' זעמלין יע"א אשר עוד כחמשים שנה לפנים יעץ נדיבות בשכלו הבהיר לקרוא לאספת עמנו מכל ארצות פזורנו ע"י צירים נכבדים מכל המקומות אשר בני עמנו נחתים בהם, וליסד באנק ע"י אקציען ותשועה ברוב יועץ להשתדל אצל מלכי חסד להשיב לנו את ארץ אבותינו שנתיישב בה תחת שלטון השולטן, הכל כאשר לכל נקרה ויאתה בע"ה בימינו לעינינו, ועתה הנה כרומע"ל נשאו לבו הטהור, בחכמה להוציא לאור את הספר גורל לה' הנ"ל, ואנן מה נענה אבתרי' דכרומע"ל, אין לנו רק ליתן לכרומע"ל גודל תשואות חן בעד חפצו הטוב והנעלה וחפץ ה' בידו יצליח להיציא לאור עולם את הספר היקר הנ"ל, וגדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן ואולי יפעלו דברי הצדיק בעה"מ ז"ל על הלבבות הקפואים מני קרח התת מכסה של שב ואל תעשה, לעורר לבם לפעול ולעשות עתה למען עמנו וארצנו הקדושה, עתה בעת אשר בע"ה הוכנו כל המכשירים הנחוצים לגאולת הארץ כמו הקונגרסים והאגודות הקולוניאל באנק והנאציאנאל פאנד, וכלום הדבר חסר רק לבבות חמים באהבת ארצנו הקדושה וידים פועלות.

גם יהיו דברי הספר לזכרון טוב להמחבר נ"ע אשר עמל ויגע כל ימיו לפעול ולעשות עד זקנה ושיבה בעד עמנו וארצו. והנה לדבר על דבר גדולתו ופעולתו של הרב המחבר אחשוב למותר, אחרי שהנני מליט בפה העתקה מכמה מכתבים שבאו בהמגיד משנת תרל"א מהרב המחבר בעצמו ומהרבנים הגאונים הגדולים הראשונים לציון בעיה"ק ירושלים ת"ו ומהגאון הצדיק ר' צבי קאלישער זצ"ל, אשר מהם יוכל הקורא לתאר לו את התמונה הבהירה והקדושה של הרב המחבר את גודל חשיבותו אצל הגאונים הנאמנים לציון ואת גידל ערכו אצל אנשי ירושלים נקיי הדעת אשר מוח בקדקדם להבין ולהשכיל מה בין תכלת לקלא אילן, את כל האספות הגדולות אשר נאספו אצלו כל גדולי וחכמי ירושלים ובאו אל ביתו לברכו אשר מהם יראה הקורא בעליל את גודל יקרת ערכו של הרב המחבר*).

וע"ד השגת גבול כרומע"ל שלא ישובו להדפיס את הספר הנ"ל, הנה שארית

*) את המכתבים האלה אקוה להוציא לאור בתוך ספרי „תולדות הראשונים לציון" אשר אערוך בעז"ה, בו יבואו באריכות תולדות החברותא הקדושה הרבנים והגאונים מו"ה צבי הירש קאלישער מטהארן, מו"ה אליהו גוטמאכער מגריידיץ, מו"ה נתן פרידלאנד, מו"ה יהודה אלקלאי מסעמלין ועוד אחרים אשר היו העוסקים הראשונים לעורר חיבת ציון בין בני עמנו זה כחמשים שנה על ידי עבודת האדמה בארץ הקדושה. המו"ל.

שארית ישראל בודאי לא יעשו עולה להשיג גבול המו"ל כרומע"ל אשר רבו׳ טרח ועמל להוציאו לאו"ר, וזכות העבודה הקדושה, למען ארצנו הקדושה ומזכת כלל עמנו העמוד לכרומע"ל, ככל שלוחי מצוה שאינן ניזוקין, ויהי נועם ה׳ עליו ומעשה ידיו יכונן, כעתירת מוקירו ידידו ומברכו בברכת ציון

נחום גרינהויז חופ"ק טראק.

כאשר זה קרוב ליובל שנים ורוח ה׳ היתה על עם קדשו פליטת בית יהודה האובד בארצות להתעורר על דבר ארצנו הקדושה העזובה בעו"ה זה אלפים שנה מבניה, והשוממה כמעט בערך שאר הארצות, ויהיו מלאכי ה׳ המה הגאונים הצדיקים הר"ר צבי הירש קאלישער ז"ל והר"ר אליהו מגריידיץ ז"ל והשר הצדיק ר׳ משה מונטיפיורי ז"ל, הראשונים אשר השכילו דעת וגם עמלו להוציא מחשבתם אל הפועל לאמר: כי אך אם התאמצנו לשוב ולבנות הארץ הנשמה הלזו בפעל כפינו לעבוד אדמהה ולנטוע כרמים בהרריה אך אז אולי יתעורר האלהים הבוחר בציון ברחמיו עלינו בראותו כי אך שבו לבב בנים אל אמם הזקנה, אל מקור חוצבו, והופיע על עצתנו להושיענו בימין קדשו לבנות הררבית וערי יהודה הבוננה, ואין לנו עוד לפטור את עצמנו ידי חיבת המצוה הגדולה ישוב ארצנו אך בדרך ונשלמה פרים שפתינו, אך באומר ודברים ורוח שפתים, רק בתאניה ואניה ובחבוק ידים, והפץ ה׳ הצליח אמנם בידי מלאכי ה׳ אלה, ודבריהם הקדושים מצאו מקום בלבבות נדיבי עם אלהי יעקב, עשירי בני עמנו בימים האלה ונוסדה חברת „מזכרת משה" וגם החברה חברים כל ישראל בפאריז קרבה בשמאל את הרעיון הקדוש הזה כנודע מדבר מוסד „מקוה ישראל".

אולם משנת תרמ"א והלאה בפרוע פרעות בישראל, וכאשר סער ה׳ דמה יצאה בצפון לגעת בבת יעקב בשוד ורעמים נוראים, אז התהולל הרעיון הקדוש הזה בלבבות הרבה הרבה מטובי עמנו, כל מי אשר אך שאר רוח לו ולבו חולה דואג ומיצר בקרבו על שלום עם ישראל כלו ועל כבודו הנרמס בגוים, וגם כתה מבני הנעורים החוסים בצל בתי הספר למדעים התעירר התעוררו והתנודדו עד מאוד לחהור על יד החיים ולבקש אף בנוה ציון וגבול יהודה ביגיע כפים וזיעת אפים, כי נוכחו פליטי בית יעקב כי אוי אוי ליונק אם שדי אמו צומקים לו וכלכלתו ומזונו אך בהנקה מלאכותית, לא ע"פ חקי הבורא ב"ה הראשונים אשר התוה לטבע לו, ולכן נוסדו אז ברב ערי ארצנו פה אגודות וחברות בשם „ישוב א"י" ו„חובבי ציון". אפס כאשר התורה הזאת אשר יצאה מפי הגאונים הצדיקים הנזכרים ז"ל היתה שכוחה מישראל זה כאלפים שנה וכאשר עדיין השטן מרקד בינינו קמו קנאה ושנאה, הות נפש ויתר בנות הרפאים ושמו לשמצה השאיפה התמה הזאת וקראו אחרי החברות האלה מלא לתהם אותם ואת בני חברתם לדופי. — ולכן עמלו הרבה מגדולי ישראל וחברו חיבורים שונים איש איש לפי טעם חכו, להוכיח ולברר מהרבה דחז"ל הנפוצים על כל פני תושבע"פ בהלכה ואגדה וגדולי הפוסקים הראשונים, כי דבר הרעיון הזה מישוב הארץ בהרבית

עבודתה

עבידהה הוא נחוץ מחויב וקדוש לאחב"י האובדים בגולה. וכה יצאו לאור החיבורים דרישת ציון, יוסף חן, ומחכמי ספרד שער החצר – ס' גדול בכמות ואיכות – שפת אמת, ומחכמי ארצנו שיבת ציון, ילקוט א"י, ועוד הרבה. – ובהעת האחרונה כאשר הרעיון הקדוש הזה מצא נתיבות רחבות בקרב משכנות יעקב ויקם גם לנקש בדלתי החלונות אשר לאהלי הסופרים הגדולים מאחינו בארצות המערב, אלה אשר על עטם יחיו בהספרות אשר ללשונות אירופא לכל עם וגוי, ויכתבו גם אלה את ידם לציון ויתכנו בשם „ציונים" וינהו אחריהם הרבה הרבה מבני הדור החדש, ונפשם הישראלית המקורית, הרגישה בשיטת הציונית, כמין געגועי ילדות מקורית, געגועי יונק עלי אמו, להתנער ולמצא אהבה וניחומים בחיק אמם האמללה זה כנסת ישראל אשר כמעט בלה מרוב צער. – והנה הגדיל הסער, ויהי ריב ומדון ישא, כי קמה מחלוקת חרשה בישראל להפריד בין אחים חנם, ולכן נועצו כמה מאחינו רצניעי ומעלי טובא הרחוקים ממרנים וריב לשונות לחדש ולהוציא ספרים המדברים על דבר המצוה הגדולה הזאת ישוב ארצנו וההתעוררות אל המעשים בגלל זה, אולי יישרו דברי הספרים האלה את לבות הנרגנים, ויוכחו גם המה כי שוה דבר המצוה הגדולה, בדברי חז"ל חביבה מצוה בשעתה, להיות הגדולים נשמעים לקטנים בזה, ולותר מעט מפגיעה בכבוד ובדומה, ובזה התעורר הרב היקר חרד על דבר ה' ר' שמואל צבי ועלטסמאנן מקאליש והוציא לאור בהוצאה שלישית הס' היקר דרישת ציון מהרב הגאון המנוח ר' צבי הירש קאלישער ז"ל, והיום בא להוציא את הקינטרס היקר ס' „גורל לה'" מאת חכם ספרדי אחד, ג"כ מענין חיבת הארץ וההתעוררות אל המעשים, ומהובל הס' היקר הזה בדברים מחכמת הקבלה, לקוטים מהזוהר הקדוש ומס' של"ה הקדוש, ועוד ספרים קדושים, ולכן אמינא לפעלא טבא יישר, ויהא רעיא דיהא דברי מקובל על לבית אחב"י להתמך בידי הרב היקר ר' שמואל צבי מקאליש הנזכר, למען יצלח חפצו הטוב בידו להוציא את הקינטרס הנזכר לאור הדפוס מחדש, ובאתי עה"ח למען ציון וירושלים ויזכנו ה' לחזות בעינינו בשוב ה' ציונה.

היום ו' עש"ק לסדר ועבדי וגו' עקב היתה רוח אחרת עמו וגו' והביאותיו אל הארץ שנת תרס"ב לפ"ק.

פינחס ראזאווסקי החופק"ק שווינצאן.

מזרחק בא לידי ספר גורל לה' הנשלח לי מאיש הנכבד ורב תבונות כו' מר שמואל צבי ועלטסמאן נ"י מעיר קאליש יצ"ו הצצתי בשער הספר וראיתי כי ישן הוא, השנה שבה יצא הספר לאור היא שנת תרי"ז בפעם א', ונדפס בשניה בשנת תרי"ח (עדה התוצאה הב') על רב חביבות הס' בצאתו לאור) שמתי את עיני בגוף הספר, ובקראי בו שתים שלש עלים עבדתי משתאה, כי היה כחברו בעיני כמתנבא בתוך הביה, בהיותו מעמיק ברעיון הציוני ועורך את כל פרטיו בהגיון רוחו, בדמותה כצלכה כאשר היא עתה ערוכה לפנינו, ולדוגמא אעתיק מה שראיתי בו בסוף הספר כולל בקצרה את דבריו, וז"ל שם אמרו

אמרו חז"ל ראויים היו ישראל בימי עזרא להעשות להם נס אלא שגרם החטא, וכל שכן בזמן הזה, ולכן הגאולה הזאת לא תהיה כי אם בבקשת מלכי הארץ לקרא לנו דרור לשוב אל ארצנו, ואל נחלת אבותינו, ומצות הבקשה הזאת היא לאחינו אנשי גאולהנו הדרים בארצות החפשיות אשר כח בהם לעמוד בהיכלי מלך (הרה"ג המחבר אינו מטיל את המצוה הזאת על גדולי התורה שבישראל וצדיקי הדור—בטענת שוטני הציונות—מפני הטעם הפשוט שבמקום שבעלי תשובה עומדים, שם אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד).

„והמצוה הזאת לא נפלאת היא ולא רחוקה, כי מצד השולטן אדוננו יר"ה ותנשא מלכותו, לא יתמהמה כי גלוי וידוע לפני כסא כבוד אדוננו השולטן, ולפני כל שריו ועבדיו, כי היהודים הם עבדים נאמנים לכבוד מלכותו כו' ומצד חלוק האמונות לא יתעכב הדבר כי כל העמים כו' כו' ולכן את אחי אנכי מבקש לאסוף אגודה אחת כמו חברת אניות האיש וחברת הדרך העשויה מברזל וכדומה והם יפילו תחינתם לפני כסא כבוד השולטן יר"ה כו' כאשר עשו מדינות אחרות היושבות על נהר דנוביו ובשיקרא שם ישראל על ארצו ועל נחלת אבותינו יתעורר לב כל איש ישראל לעזור את החברה בגופם ובממונם כו' והאספה הנבחרת ישיבו זקנים משגיחים על עניני החבורה כו' ובנו בתים ונטעו כרמים כו'. ב"ז העתקתי מדברי הספר אע"פ שהקורא ימצא כל דבריו באריכות בהוצאה החדשה, אבל כונתי למען יהיו הדברים לעד כי נאמנו דברי המו"ל בהעתקתו ולא מלבו הוציא ח"ו מלים רק כל הדברים שהם עתה לנו חדשים, כבר יצאו מפי הזקן החכם עדיף מנביא איש צדיק וחכם נשגב ה"ה הרהום שם בשמו יהודה בן שלמה חי אלקלעי זצלה"ה כחמשים שנה לפנים.

והנה כל חך הטועם יחוש את נעימת שיח קדשו של המחבר היקר הזה, ויבין כמה גדולה צדקתו ותום לבבו הטהור, כי מלבד אשר כל פירושיו וראיותיו מזהירים בזהר האמת, הנה עוד סגנון לשונו נעים ויקר מאד, כי ענות רוח וטהר לבב שפיך על כל דבריו—שבולם מעידים על צדקתו ותומתו שאיני מחזר אחר מליצות ליפות את ניביו ולהחליק לשון, רק כותב את כל אשר לבבו הוגה בלי כחל ושרק.

עוד יראה המעיין שהרב הג' המחבר הזה מאמין באמונה ש'מה בגאולת ישראל בנסים ונפלאות בכל אשר הבטיחו לנו נביאינו, ואין לבבו פונה אף רגע להסתפק ח"ו ביכלת ה' להביא את הגאולה באותות ובמופתים, ובכל זאת הוא מחזיק בשיטת הגאולה הטבעית, מפני שכן הוא חפץ ה' ורצונו לטובת עמו ישראל ולטובת כל העולם כלו.

וע"כ אפריון נמטי' להאי גברא יקירא המשכיל על דבר אמת ה"ה כביר מר שמואל צבי נ"י המו"ל אשר העלה והביא לנו את המרגלית היקרה הזאת הראויה להנתן על לב כל איש משלומי אמוני ישראל החולה על כאב עמו ועל שממות ארצנו הקדושה, וכל המביט במרגלית הזאת ימצא צרי ומרפא להקל ממכאוביו, ולצפות לישועה כמו שנצטוינו מפי חכז"ל בגמ' שבת ל"א כשמכניסים

אדם

אדם לדין שואלים אותו צפית לישועה? כונתם בזה שמחויבים אנו לבקש מועצות בעינים לטובה איך להמציא ישועה כללית לכל כנס"י, כמו שדרך כל אדם לדאוג ולהשתדל תמיד לטובת עצמו הפרטי, ואין המאמר הזה סותר למה שאמרו שאליהו יבא בהיסח הדעת, כי אמנם כן הוא שביאת אליהו יהיה ע"י הסה"ד כמו מציאה הבאה ע"י הסה"ד, אבל זאת ידענו כי אם אמנם אין דרך אדם לצאת לדרך ע"מ לבקש לו מציאה למצוא בדרך הליכתו. ובצאתו לדרך לבקש לו פרנסה, ישים עינו ולבו לבקש לו עסק או מלאכה, וברצות ה' דרכו להצליחו יכונן את פעמיו בדרך אשר ימצא מציאה ורווח לו, אבל מה גרם לו למצוא את המציאה הלא השתדלותו ועמלו, כי לוא ישב כלוא בביתו וחיבק את ידיו ומביט וצופה שימטירו לו מציאה ממרום, אז לא באה תקותו לעולם, וזאת תקותי בעבודת הציונות, כי יראה ה' בעמלנו ופועל ידינו ירצה, ובמלאך ממרום יופיע לנו הגואל האמתי להשמיע ישועה ולאמר לציון מלך אלהיך.

ולדעתי חוב קדוש הוא על אגודות הק' הציוניות לקנות את הספר היקר הזה מאת המו"ל במחיר אשר יושת עליו ולהפיצו ברבים, למען יראו וידעו ויבינו דברי אמת היוצאים מפי איש צדיק תמים, ולא יוסיפו עוד להוציא עתק מפיהם על הרעיון הציוני ועל המחזיקים בו כאלו ח"ו הם כלם מקטני אמנה – יתנו את לבם להבין כי דוקא המאמין יחוש לעבור את עבודת הציונית באמת. ונצפה ונקוה בלב שלם כי תהי' אחרית טוב לעמלנו ושבו בנים לגבולם.

נאום אחד המצפים לישועה הבאעה"ת היום יום א' ך"ו אלול שנת בציון תנוחמו" לס"ק פה טשעריקאוו פ' מאהילוב.

יוסף קיקעס החופ"ק הנ"ל מח"ס עלי הגיון וס' עדות ביהוסף.

כאשר נתכבדתי מאחד מאחינו חבורא קדישא המתאחדים והדבקים ואחוזים באילנא דחיי וגוהגים נפשם ורוחם יחיבת ציון, לתת הסכמתי על הספר „גורל לה'" ולהשתתף להרבנים הגדולים (שכבר נשתתפתי אתם והיינו יחד), הכואבים ומרגישים בצערן של ישראל הנפוצים הנלחצים ורואים באספקלריא בסימנים מובהקים שכבר הגיע העת להתנער מעפרא, והגיע תחיית העצמות, שכל בית ישראל המה, שלא נשאר מהעצמות רק כמלא תרודרקב ועי' סוף ספרא דצניעותא דברי רבינו הגדול הגר"א נבג"מ ואולי רגיע העת להיות תינוק יונק משדי אמו אמנו היקרה בת ציון השכולה אשר היא עד היום מאוסה וגעולה, ואף שמתנפלים עלינו הנהו שברירי ברירי ריקי ומעלי גרה המה, ואחרים מפריסים פרסה, כאלו הריסת דת ח"ו ע"י חבורתא קדישתא בני ציון היקרים המסולאים בכל מקומות מושבותיהם וכבר אמרתי שהאנשים שלהם הוא ניצוץ ממנגדי הצדיקים אנשי כנה"ג בוני בית שני, שהנה אמרו חז"ל ברכות ראוים היו ישראל לעשות להם נס בימי עזרא כו' אלא שגרם החטא, ולא נתפרש שם איזה חטא, וביומא ט' ע"ב דרשו אם חומה היא כו' אלו היו עולים כחומה כו'

כו' ואם דלת היא כו' כה ארז מוקיב וכתב שם המהרש"א שזה הוא חטאם שאמרו בברכות, וכן אמר החבר להכוזרי וז"ל כי כבר היה מענין אלהי מזומן לחול כאשר בהחלה, אלו היו מסכימים כולם לשוב בנפש חפצה, אבל שבו רק מקצתם כו', ומה שלא עלו כולם יכול להיות כמו שאמרו חז"ל סנהדרין כ"ד קדושין ב"ט על הקרא דזכריה, ואשא עיני וארא והנה שתים נשים יוצאות כו' ואמרו זו חנופה וגסות הרוח שירדו לבבל ועי' רש"י שם ככנפי החסידה, מכאן לחנופה, שמראין עצמם חסידים, ונוכל לאמר שהיו שתי מפלגות שעמדו נגדם, ולא רצו לעלות לבנות הבית לשם אלהי ישראל, מפלגא אחת אלה שהיו מראין עצמם חסידים כפירש"י ואמרו האם להם ולנו לבנות הלוא כמה מהם נשאו נשים נכריות, ובניהם הצים מדברים אשדודית, האם אתם ועל ידיהם יבנה הבית ועל ידם תהי' גאולת הארץ, וראיה לזה שהיו מתחסדים שאמרו יומא ס"ט ע"ב שנפק גורי' דנורא מבית קדשי הקדשים ואמר להו נביא תפסוהו דהאי הוא ופליאה למה לא הכירו כולם ליצר הרע, ומאי עובדי' בק"ק, אלא שמתלבש ק"ק בטלית ותפילין ועוד ועוד והכירו רק הנביא ואמר זאת הרשעה תפסוהו ועיין בזה באריכות בביאור על מדרש ההלים על מאמר הזה. ומפלגא השניה גסי הרוח, שיאמרו גם אנחנו גדולי ישראל ולמה לוקחים העטרה עזרא נחמיה ובפרט שמצאו פגם בנחמיה שתפסו אותו גם חז"ל שחזר כ"פ זכרה לי ושלא נקרא הס' על שמו, ועיין בזה בספר תוכחת חיים דרוש הרביעי ובמהרש"א ח"א על המאמר הזה בסנהדרין וכן רואים אנחנו כעת עין בעין שני הכתות, המתחסדים, וכת השניה גם שיש בהם מהגדולים, אבל מצאנו שכ"ב בעומק יוכל ליכנס היצר סמוך לש"ש שלא ירגיש בעצמו כניסתו כמו שהשבטים הק' שלא הרגישו בעצמם שיש בהם קצת קנאה ולא לש"ש עד שעמדו לפני יוסף ואז לא יכלו אחיו לענות אותו ואף ראובן אמר לאחיו רק בהתחננו אלינו ולא שמענו פי' שעלינו היה להיות רחמנים, אבל לא על עצם החטא, כן כפי שחושבים האם הרה"ג ר"ש מאהליוועד הוא הגדול כו' נג"מ המתחסדים דהאידנא נגד שבטי יה ונגד חסידי בית שני ועי' בזה בספר אבן שלמה קיבוץ מוסרי הגר"א בהביאור.

והנה עיין דרושי הגאון צל"ח ד' כח שמפרש המשנה הפנקס פתוח הטעם החותם שחתמו לדניאל ולכל ישראל מפני אנשי הגלות שח"ו יתיאשו וידבקו ברשעים ולכן אמר התנא הצער הגדול שהחנוני מקיף כביכול השכינה מקפה ואינו שורה במקומו, וישראל ישנים ואינם מתעוררים בתשובה, ושמא תאמרו אנו מושבעים שלא ידחקו את הקץ קודם הזמן הפנקס פתוח נפתח הספר החתום לפי שכבר עברו וכלו כל הקיצין.

ועיין בספר תולדות אדם להמגיד מווילנא שענין הופעת רוה"ק שאמר הראב"ד על עצמו שהופיע בבית מדרשו היינו סוד ד' ליראיו לכוון האמת, והנה כתיב אשפוך את רוחי על כל בשר וינבאו בניכם ובנותיכם כו' ועי' זוהר פקודי דף רנ"א ע"ב והאי מסנא גזריאל נטיל מלה דביה דינא כו' ונטלו מלה כלהו תהאין מדרגא לדרגא, ואפילו ציפרי שמיא, ועופי כלהו נטלי מלה ואודעי לה בעלמא כו' ועוד שם להלן וכד הוו נביאים כו' לבתר דאסתלקו ואתו מרי דמראה ודחלמא כו' וכד אסתלקו נביאי ומרי דחלמא לא אשתכחו כו' כלהו אית לון לבר ממנן ידיען

ידיען דאהסנון כו׳ עד דנחת לתתא כו׳ ואודעין מלה לאינון דאצטריך כו׳ .
וע"פ הקדמה הזאת אין עכשיו חשש דחיקת הקץ והגיע הזמן נבואת בנים ובנות, כמו עופי השמים הוליכו קול ונחת דרגין וכמו רוח ד׳ הופיע ונהקיים עורי צפון ובואי תימן וכמו שרוח ממרום קבצן לכל נפשות בני ישראל להתאחד בעצה אחת ובדעה אחת והתעוררו והקיצו ישיני עפר כשראו ששחה לעפר נפשנו לדאוג לצרות עמינו ועל הרום דת תורתנו ועל תכנת לשוננו הק׳ ונשפך רוח קדשו על כל בשר הכואבים ומהאוננים בחדרי לבם על החשך הגדול שכסה פני לאומתנו :

וסימני גאולה כבר נדפסו ומבואר בספרים שאין לכופלם, אך אמרתי להוסיף מעט לראות שרוח ממרום נתעורר ונשפך על כל בשר, מאין לקחו לפרסם שם שקל שכל המתנדבים נותנים, עיין ספר תולדות נח ח"ש שמקשה על מאמר חז"ל שאמרו גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול כו׳ לפיכך הקדים שקליהם כו׳ והיינו דתנן באחד באדר משמיעין כו׳ עיין שם שהקשה וכי מפני זה מצות השקלים הלא מפורש בתורה ולא יהיה נגף בפקוד, וראיה דוד שמנה נגפו. קוטב דבריו שהאומה הישראלית שהמנין שמנה אהנו כביכול הקב"ה בעצמו כ"פ מחשיב אותם מאד, וכמו שאמר בלעם זכור נא מי מנה עפר יעקב ומי משגיח גם על רובע ישראל הלוא הוא אתה רואה חשיבותם האם אפשר לכלם ח"ו אבל מנין האומות שהיו מונים המנין אינה שוה כלום שיוזקם ולכן המנין מעורר קנאה מכל המקטריגים וצריכין שקל וכפרה, המן הרשע דימה להשחית כללות ישראל שחשב שהמה רק כאומה משארי אומות שכבר כלו וכן ח"ו יכלם וזה אמרו לפיכך הקדים שקליהם להראות שהמה עקרי העולם ואין עולם בלא ישראל וכן נתן ד׳ רוח בפי מנהלי הציונית לקרוא בשם שקלים להראות שהמה עיקרים ולבטל כל בני המן שעדיין המה בעולם שעומדים ויעמדו נגד המלאכה הזאת שלא יוכלו לעשות רעה ולכפרה יהיה ולא יהיה ח"ו נגף.

וראה זה מצאתי שבימי צאתם ממצרים התעורר העם הזה, שעשו אחדות בינם וקראום אגודה, והאגודות על ארץ יסדה, להשיב הארץ הק׳ מיד מחזיקה ונתעוררו עוד ללמד לשון עברית לשון הקודש בכל החדרים ורוב ישראל כמעט החליטו להשליך לשון עלגים ולהרגיל קטני האומה לשון התורה לשון שבו נברא העולם ומזה נראה ג"כ כמו הופעת רוה"ק כי איהא בתנא דבי אליהו פ׳ כ"ג נ"ו כשהיו ישראל במצרים נתקבצו כולם וישבו יחד משום שהיו כולם באגודה אחת, וכרתו ברית לעשות חסד זה עם זה, וישמרו בלבבם ברית אברהם יצחק ויעקב לעבוד אבינו שבשמים ושלא יניחו לשון בית יעקב אביהן ושלא ילמדו לשון מצרי כו׳ ועי׳ בספר חפץ חיים חלק אהבת חסד פ׳ ה׳ מבאר שהענין כך כשראו שאין שום עצה להנצל מגזרותיו של פרעה והשעבוד הולך ומתגבר יום יום, מה עשו התקבצו באגודה אחת (כמו עכשיו אסיפתנו) ויטכסו עצה מה לעשות לזה והסכימו שילכו בדרך ה׳ לבדו ולא ישנו שמם ולשונם, וגם כרתו ברית לעשות חסד זע"ז ועי"ז יתעורר חסד מלמעלה וכאמרם ז"ל שאמר הקב"ה מה אלו שבעצמן צריכין חסד עושין חסד אלה עם אלה אני שאני מלא חסד עאכו"כ שאני צריך לגמול חסד לבריות וממילא יבוטלו גזירותיו של פרעה.

ובאמת

ובאמת כן היה לסוף שנה היה סבה לגאולה כנאמר נחית בחסדך עם זו גאלת זו גמ"ח, נהלת בעזך זו תורה, שלא פסקה ישיבה ממצרים כדאיתא ביומא כ"ח, ועיין שם בסוף הפרק בתנא ד"א שמסיים אף דוד היה משבח את יוצאי מצרים כי אפילו המצוה האחת שהיתה בידם נוח לפני הקב"ה הרבה יותר מכל המצות שלנו וזהו המצוה האחת שהיה בידם שנתקבצו כולם באגודה אחת וכ־תו ברית שיעשו ג"ח זע"ז וישמרו ברית המילה ושלא יניחו לשון יעקב אבינו ושלא ילמדו לשון מצרים, ובריש פ' כ"ר כפל מצוה א' כו' והיתה חביבה יותר מן מאה מצות ומהו כו' שעשו כולם אגודה אחת וכו' וכנ"ל.

וזהו זכרתי לך חסד נעוריך היינו ג"ח במצרים. מבואר שערה הק' הציונים נמשך רוח קדושה עליהם לכונן דרך האמת נחת רוח של הקב"ה שחבב עליו מכל המצות, שזה סבה העיקרית לגאולתנו, וכיון שנקראו אגודה, וגם שבמצרים נתקבצו למקום אחד, שם היו כולם יחד בגושן, וגם עכשיו הלא כל האגודות נתקבצו זה חמשה פעמים למקום אחד וכל האגודות פונים למרכז אחד, ומתחזקים ללמד ולהנך לבני הנעורים עברית בעברית לשון יעקב אבינו ולעשות חסד זע"ז, ולדעתי שהתנא ד"א קרא מצוה אחת עיקר הוא שנעשו אגודה אחת, ומילה הגירם לזה עי' אפיקי יהודה לענין הברכה שנתברכו ישראל ככוכבים וכחול וכעפר, והיה זרעך כעפר הארץ אז ופרצת ימה כי, היינו אחדות ישראל כמו סדנא דארעא חד הוא, והמועיל לאחריתם מצות מילה וכן לשון יעקב אבינו גם כן סבה לאחדות העם, וזה הן עם אחד, מפני מה, ושפה אחת לכולם, אבל העיקר הוא אחדות, מילה כ:עיל לאמונה אמתית כמו שנבאר להלן, וכ"ז פעל על כל בני ציון היקרים, נמצא שעסק הציונים נמשך לנו מיוצאי מצרים, כמו שאמרו במדרש בכמה מקומות האבות כל מה שאירע להם סימן לבנים ומאתערותא דלתתא כזאת מובטחים אנו שיהיה בקרוב מאד אתערותא דלעילא ואגודתו על ארץ יסדה, פי' שתהיה יסוד לארה"ק וכימי צאתנו מארץ מצרים יראנו נפלאות ב"ב, ודי בזה הערה מול מנגדיך מה שחסר לנו נגד יוצאי מצרים ששם קבלו ע"ע שלא ילמדו לשון מצרים מבואר שמה הטעם ב' פעמים מפני דרכי ע"ז, הנראה מזה שאז היו נמשכים ע"י לשונם לע"ז, יעוי' שם, שבעת נתבטל יצרא דע"ז כידוע, ועיין זוהר לך לך (דף נ"ז) שמקשה כתיב ויקח תרח את אברם בנו כו' וכתיב ויצאו אתם, ויצאו אתו מבעיא ליה, תא חזי כיון דחמא תרח שאברם בריה אשתזיב מגו נורא, אתהדר למעבד רעותא דאברהם כו', מכאן אוליפנא כל מאן דאתער לאתדבאה מסייעין ליה ת"ח כיון דכתיב ללכת ארצה כנען מיד ויאמר אל אברם לך לך מארצך, ת"ח מלין דלעילא לא איתער עד דאיתער להתא בקדמיתא כו', וכן המזכירים את ה' אל דמי לכם כו', עיין שם היטב, (ואם הרח איתער וגרם לעילא ק"ו רוח בו), ועיין פתחי שערים מהגאון המקובל האלהי בעל בנין עולם, נתיב שבירת הכלים אות י"ח באמצע, ואין נשאר רק בחינת אמונה לישראל, וישראל בגלותא בתכלית השפלות ואו"ה שולטים כ"כ, והיה זרעך כעפר ואין ניכר רק מציאותם לבד, כמש"כ ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם כו' עכ"ז כי אני ה' כו', ועיין שם עוד נתיב עולם התיקון סוף אות ד' בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה שהיא מצוה הכולל כל התרי"ג מצות, ועי"ז אף שהיצר הוא כרוך בו ושולט בכל איבריו

מ"מ שורש אמונה קיים בו, ועוד שם באות ד, אפילו אין עושין רצונו של מקום מ"מ אין האמונה נכרת מפיהם בכח המילה כמו שהאריך באות ד׳ שמילה כולל הרי"ג כו׳ ואין התורה פוסקת בו עד שבס"ף אלף הששי אז וארו עם ענני שמ"א כו׳, ואז יהיה גמר התיקון ובאות ג׳ שהקליפה התגברה ונתרבו המוסרים כו׳ והחציפין, אבל נסי יציאת מצרים קריעת י"ס ומ"ת והליכתם במדבר עשה שורש חזק לאמונה אשר א"א שישלוט הס"א להסירם מאמונה, ועי׳ ברבינו הק׳ הגר"א נ"ע מ"ש על אמרם אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק כו׳ עד שיתגלה האור לגמרי, ולמבין די הקיצור הנוגע הרבה לענייננו.

והנה התעוררתי לכתוב כ"ז מפני שגדלה שמחתי ותגל נפשי בהגלות נגלות לפני כעת בקבלתי ע"י העוסקים בענין הק׳ הזה הספר שחיברו הרב החכם, חכם עדיף מנביא, כבוד מו"ה יהודה בן שלמה אלקלאי מעיר סעמלין, ואחרי עיוני בו בעינא פקיחא ראיתי שהספר היה רב הכמות, מטמון יקר, שהיה טמון ונרפס זה כחמשה וארבעים שנה, ובקראי בו זלגו עיני דמעות של שמחה, שמצאתי בו יסוד חזק לדברי אלה שהקדמתי למעלה מזוהר פקודי וכ. ברי הצל"ה, והנה ראיתי שי"ד לאמת השתי ושחה במדרשי חז"ל ווזהר הק׳ ופתח כיון ונכנס לפני ולפנים, ומצא יסודות חזקים, גלי׳ לדרעי׳ ונפל נהורא, ורוח א׳ נשבה בם אשר מדברין לא נפל צרור ארצה (עי׳ הקדמת הגאון מקאווגא לספר עין יצחק אות מ"ט) שכתב פי׳ הקרא והניעותי בכל הגוים בית ישראל כ׳ ולא יפול צרור ארצה, דהכונה כשיהיו צרורים ומקושרים יחד במעלת האחדות והשלום אז לא יוכל שום אימה ולשון להזיק להם כלל, ומסיים בעמוס שם בחרב ימותו כל חטאי עמי האומרים לא תגיש ותקדים בעדנו הרעה. היינו כי רק הפורשים מן הצבור והם חוטאים בעמנו ופורשים מן העם ובוטחים בעשרם ואינם משתתפים בצרת הצבור הם יענשו לבדם, אבל איתן שאינם פורשים מן הצבור ומתאחדים ביחד בכלל הצבור, הם לא יענשו אף שאינם זכאים כ"כ לפי שגדול השלום, וזה כונת המאמר מנחות כ"ז וכן ישראל בהרצאה עד שיהיו כולם באגודה אחת כו׳ וקצרתי, ועי׳ טוה בבריתות ד׳ ו׳ שנתעוררו החרדים והנאורים וילכו ויעשו ב"י בכל מקומות פזוריהם ככל הכתוב בספר הזה, והמלצתי ע"ז שאמרו עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים ויראו באצבע הנה אלהינו זה קוינו לו כו׳ ועלינו לצאת במחול בהקדם ועלינו להיות בתקוה בטוחה כי בקרוב נראה עין בעין בשוב ה׳ ציון, ולכן מצוה רבה לאדפוסי אידרא ולמהר הרפסתו כדי לחזק ידים רפות ואז יחזקו איש את רעהו ויתוספו עלינו כהנה וכהנה, וגם כי מי אנכי להיות מצטרף להרבנים שכבר קדמוני, אבל לא יכולתי להתאפק מבלי להצטרף וכבר צרפוני ונסעתי בצירוף הרבנים הגאונים זה כשנתים האב"ד דלידא ודסאפאצקין להמתיק דיני המקטריגים והמנגדים, ומצוה גוררת, ולכן הנני להסכים להדפים את הספר „גורל לה׳".

והנני ידיד כל ישראל ומקושר ומדובק לעוסקים במלאכת הק׳ ויכתבו בכל טוב סלה

שלמה יצחק דראזד חופ"ק שעביז.

גורל לה׳

א כתיב פרשת אחרי מות, ולקח את שני השעירים והעמיד אותם לפני ה׳ פתח אוהל מועד, ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד לה׳ וגורל אחד לעזאזל, המצוה הזאת היא רחוקה מן השכל כרחוק מזרח ממערב, שתצוה התורה להקריב קרבן לעזאזל, וביום הנורא הזה, ובפרשה עצמה כתיב ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים, ועוד שיהיו שניהם שוים, ויתן עליהם גורלות, מן הראוי שיקח אחד המיוחד שבשעירים לה׳, ואחד אשר לא נראה כמוהו לרוע לעזאזל. אבל התורה מורה דרך ישרה איך יתנהג האדם בעבודת בוראו, האדם נברא מן השמים ומן הארץ, הגוף הוא עפר מן האדמה והנשמה חלק אלוה ממעל כמ״ש רז״ל יקרא אל השמים מעל זו הנשמה ואל הארץ לדין עמו זה הגוף, ואי אפשר לנשמה בלא גוף ולא גוף בלא נשמה, ורצה וצוה הקב״ה שתהיה הנשמה בגוף האדם עד שימלא מספר ימיו הקצובים, וחייב האדם לשמור את גופו בדי שתשמר נשמתו, ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, וחי בהם ולא שימות בהם ואין דבר עומד בפני פקוח נפש, ואעפ״י שאמרו רז״ל יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה״ב מכל חיי העוה״ז. אם האדם מאבד עצמו לדעה כדי שתלך נשמתו למנוחות שאננות יפה שעה אחת קודם אין לו חלק לעולם הבא כי האדם חייב לשמור את גופו ונשמתו עד שימלא ימיו, וישוב העפר על הארץ כשהיה והרוח השוב אל האלהים אשר נתנה, ואם האדם מסגף את גופו הוא חומס את נפשו כמ״ש רז״ל נזיר פ׳ א׳ תניא ר׳ אלעזר הקפר אומר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזה נפש חטא זה אלא מפני שציער את עצמו מן היין נקרא חוטא, וקל וחומר ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא. המצער עצמו מכל דבר עאכ״ו, וכן אמרו תענית פ׳ א׳ אמר שמואל כל היושב בתענית נקרא חוטא שנא׳ וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכו׳ ואם כל עמל האדם לפיהו לאכול ולשתות ולעדן את עצמו בתענוגי העוה״ז. ואינו שם על לב לעשות רצון קונו, הוא מאבד נפשו ונכרתה הנפש ההיא מעמיה, ואיזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם דרך ממוצע, גורל אחד לה׳ וגורל אחד לעזאזל חציו לה׳ וחציו לכם ויתן לכל זמן ועת לכל חפץ, ויקבע עתים להורה ומצות, ועתים לעשות צרכיו וצרכי ביתו, והרבה עשו כרשב״י ולא עלתה בידם, והרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידם, וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון, ויפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, וכן אמר ר׳ אלעזר ב״ע אם אין תורה אין דרך ארץ אם אין דרך ארץ אין תורה, אם אין קמח אין תורה אם אין תורה אין קמח:

ב זהו אומרו ולקח את שני השעירים והעמיד אותם לפני ה׳, כלומר שני היצרים יעמידם לפני ה׳, ואהבת את ה׳ אלהיך בכל לבבך בשני יצריך ביצה״ט וביצה״ר, וכל מעשיך יהיו לשם שמים, צדיק אוכל לשובע נפשו לקיים את גופו ובריאותו לעבודת בוראו, ונושא ונותן באמונה לפרנס את בני ביתו,

עושה

עושה צדקה בכל עת זה הזן ומפרנס בניו ובנותיו כשהם קטנים , והאדם הישר יהיה כל מגמתו להעלות גורל של שם בימין , ר"ל חפצי שמים יהיו חשובים בעיניו יותר מחפצי העוה"ז , כמו שיש מעלה ויתרון לימין על השמאל , וכן היה אות לישראל כשהיו ראוים היה גורל של שם עולה בימין , והסגן אומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך , והיו כל ישראל שמחים ויודעים שתהיה שנה טובה ומתוקה , ואם גורל של שם עולה בשמאל ראש בית אב אומר לו אישי כהן גדול הגבה שמאלך , למען יראו ישראל וידעו שאין מעשיהם רצוים , כי נטו אחרי הבצע התורה והמצוה השליכו אחרי גום והיו כל ישראל עצבים והיו מהרהרים תשובה ומתקנים דרכיהם , למען ישוב ה׳ מחרון אפו ויגזור עליהם גזרות טובות , זהו אמרו ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד לה׳ וגורל אחד לעזאזל , שיהיו שניהם שוים , שאי אפשר לנשמה בלא גוף ולא גוף בלא נשמה , ויתן עליהם גורלות גורל אחד לה׳ , שיסגל האדם מצות ומע"ט לקנות חיי העולם הבא לנשמתו בהפרדה מן הגוף , וגורל אחד לעזאזל שיעסוק בעניני העולם הזה להחיות את נפשו ונפש אנשי ביתו , זולת שיטיבו את דרכם להעלות גורל של שם בימין , ועסקי הנשמה יהיו חשובים יותר מעסקי הגוף , כי הגוף בעוה"ז עולם עובר והנשמה בעולם הבא עולם הנשמות עולם שכלו טוב עולם שכלו ארוך מנוחה לחיי העולמים :

ג עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל אוהביו שני עולמות הבאים , עוה"ב לגופות ועולם הבא לנשמות , יש עוה"ב שאמרו רז"ל ברכות פ׳ ב׳ העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה , ועולם הבא הזה הוא לנשמות שלא שייך בהן לא אכילה ולא שתיה ויש עוה"ב שאמרו רז"ל סוף כתובות לא כעולם הזה העולם הבא , העוה"ז יש בו צער לבצור ולדרוך , העולם הבא מביא ענבה אחת בקרון או בספינה ומניחה בזוית ביתו ומספק הימנה וכו׳ והעולם הבא הזה הוא לגופות שהגופות אוכלין ושותין וזה יהיה לימות המשיח , וימות המשיח נקראים עולם הבא כמ"ש התוספות בסוף כתובות , ואין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד , ולכן אנו אומרים עולם שכלו שבת עולם שכלו טוב מנוחה לחיי העולמים ל׳ רבים , מפני שהם שני עולמות הבאים , העולם הבא לנשמות הוא ירושלים של מעלה כמ"ש בתרא פ׳ ה׳ א"ר יוחנן לא כירושלים של עולם הזה ירושלים של עוה"ב , ירושלים של עולם הזה כל הרוצה לעלות עולה , ירושלים של עולם הבא אין עולין לה אלא מזומנים רצה לומר העולם הבא לנשמות הוא ירושלים של מעלה , ומי שמזומן לחיי העולם הבא הוא יעלה אליה , אבל ירושלים של עולם הזה כל הרוצה לעלות יהי אלהיו עמו ויעל , העולם הבא לגופות הוא ירושלים של מטה כמ"ש ילקוט ראובני פ׳ כי תבא והיה כי תבא אל הארץ אשר ה׳ אלהיך נותן לך נחלה ששם העולם הבא היא נחלה ושם היא המנוחה עכ"ל רצה לומר ששם העולם הבא של ימות המשיח ושם היא המנוחה שלא יהיה צער לבצור ולדרוך ושם ינוחו יגיעי כח ויתענגו על רוב שלום בתענוגי העולם הזה מברכות העולם הבא הנאמרים בסוף כתובות :

ד זמן העוה"ב העליון שאין בו לא אכילה ולא שתיה הוא האלף השביעי עולם שכולו שבת , כמ"ש רבינו בחיי פ׳ נצבים (דף מז ע"ג) ויברך אלהים את יום השביעי

השביעי אמרו רז"ל ברך הקדוש ברוך הוא העולם הבא שמתחיל באלף השביעי, ויקדש אותו זימנו לישראל וזהו לשון מזומן לחיי העולם הבא, וזמן העולם הבא של ימות המשיח הוא ארבע מאות שנה כמ"ש בפ' חלק (דף צט ע"א) ר' דוסא אומר ימות המשיח ת' שנה שנא' ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה וכתיב שמחנו כימות עניתנו, נמנים ומתחילין משנת ת"ר עד האלף השביעי ונקראים עוה"ב מפני שהם תוספת מחול על הקודש, השבת הגדול והנורא האלף השביעי קבלה שבת להזמין ולקדש את יום השבת שיהיו כל ישראל מזומנים לחיי העולם הבא כמ"ש בזוה"ק פרשת וירא (דף קי"ז ע"א) ובשית מאה שנין לשתיתאה יתפתחון תרעי דחכמתא לעילא ומבועי דחכמתא לתתא ויתתקן עלמא לאעלא בשביעאה כבר נש דמתתקן ביומא שתיתאה לאעלא בשבתא וסימניך בשנת שש מאות שנה לחיי נח, רצה לומר בשנת שש מאות שנה לאלף הששי מתחילין חיי המנוחה דהיינו ימות המשיח אז ישראל ישובו אל המנוחה ואל הנחלה ששם העולם הבא ושם היא המנוחה, ובשית מאה שנין לשתיתאה וכו' פי' הרב מקדש מלך אלו זכו ישראל היו נגאלים בששים שנה הראשונים לאלף הששי, וכן בכל ששים וששים, ואם לא יזכו סוף הקץ הוא שנת ת"ר, ועונותינו האריכו קצנו וכו', ובעוה"ר עד היום הזה שנת תרי"ז כבר אבדנו י"ז שנה של קורת רוח לאפס מעוררים ונהפכו לשנות יגון ואנחה ברוח ורעש ואש ודם, האותות אשר הראה ה' לאליהו בעלותו השמימה להודיעו כי בהם יעורר את ישראל מתרדמת שנהם. רו"ח ר"ת חולי רע, כמו שאמר שמואל הכל ברוח, כל החולאים הם מחמת הרוח:

ח שני עולמות הבאים נזכה על ידי שני משיחים. העולם הבא של ימות המשיח נזכה על ידי משיח בן יוסף שהוא יקבץ את ישראל אל המנוחה ואל הנחלה, כמ"ש הרב אבקת רוכל סדר ראשון חלק שני וז"ל אמרו רז"ל קודם ביאת המשיח בן דוד יבא מב"י ויקבץ הגליות עכ"ל, והוא יכונן את בית חיינו ויבנה החרבות כמ"ש (יחזקאל ל"ו) ויעשה ישוב בארץ ישראל ויהיו בה אכרים וכורמים ויוגבים ונסעו בעדר כמ"ש (ירמיה ל"א), בתחילה קמעא קמעא כל מה שהיא רבה והולכת כנו' אות יו"ד, עד שנגיע למעלה שיעמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם וכורמיכם ואתם כהני ה' תקראו משרתי אלהינו יאמר לכם כמ"ש (ישעיה ס"א) ולכן הגואל הראשון נקרא משיח בן יוסף, מפני שהוא דומה ליוסף, כמו שיוסף שלחו אלהים למחיה לפני אחיו, כן מב"י ישלחהו אלהים למחיה לפקח ולהשגיח על פרנסת עולי גולה להמציא להם עבודה ומלאכה שיוכלו להתפרנס, וזאת תהיה גדולת רוממותו כמו שהיה גדולת יוסף שנתן אוכל בערים אוכל שדה העיר אשר סביבותיה נתן בתוכה ובמו שגדולת יוסף היתה תחת יד פרעה כן גדולת מב"י תהיה תחת יד גדול אדוננו יר"ה כי הוא האיש אדוני הארץ. כמ"ש הרב תוספת יום טוב מעשר שני פ' ה' משנה ב', והמשיח בן יוסף הוא יבנה הבית כמ"ש הרב של"ה מאמר בית דוד ד' כ"ד ע"א, ואחרי בנין הבית, בסוף האלף הששי יבא משיח בן דוד וכל ענינו קודש קדשים, והוא יחיה את המתים והוא יביאנו לחיי העולם הבא, והוא יקדש את השבת שנא' כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא, וביאת המשיח בן דוד הוא היעוד האחרון והמופלא מכל יעודי הגאולה והוא סוף מעשה במחשבה תחילה, ולכן מיום גלות ישראל

ישראל מעל אדמתם, בפיהם ירצו כל חכמי ישראל ביאת משיחנו לדבר על לב עגומים לנחמם מאבלם ולשמחם מיגונם, כי התחלתא דגאולה היא דבר מועט כמו השחר עלה כנו׳ אות יו״ד ובדבר מועט לא יתנחמו עמוסי התלאות, ולכן דברו על לב ירושלים ביעוד האחרון ביאת משיחנו לבשרם בטוב ה׳ והוא אחד משלש עשרה עקרים, ואני מאמין באמונה שלמה כשיאספו ישראל אגודה אחת וישימו עליהם ראש אחד הוא המשיח בן יוסף, והוא יבנה הבית או באי כחו, ואחרי בנין הבית יבא משיח בן דוד. ואם יתמהמה נחכה לו, וכל מאמרי ז״ל הנאמרים דרך נס חוץ מן הטבע נאמרו על ביאת המב״ד, וכל המאמרים שאמרו דרך טבע הם אמרו על המשיח בן יוסף שכל ענינו דרך טבע מעניני העולם היה, ועד סוף האלף הששי עולם כמנהגו נוהג מנהג הטבע כמ״ש רבינו בחיי פרשת נצבים (דף מו ע״ג), ולכן עד סוף האלף הששי נקראים ימות המשיח בן יוסף, ובעוה״ר היושבים בסאות למשפט שכחו אל מושיעם משיח בן יוסף, ואין עושה טוב אין גם אחד לעורר את לב ישראל אל האסיפה המאושרת אסיפת המב״י שהיא התחלתא דגאולה;

ו המשיח בן יוסף ימנה מזקני ישראל כמ״ש [הושע ב׳] ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדיו ושמו להם ראש אחד ועלו מן הארץ כי גדול יום יזרעאל, ותרגם יונתן וימנון להון רייש חד מבית דוד ויסקון מן ארע גלותהון, רצה לומר הקדוש ברוך הוא יתן את רוחו על הקבוץ הנבחר ויזדמן שהראש שישימו עליהם יהיה מזרע דוד והראש הזה הוא המב״י כמ״ש מהר״י אברבנאל ז״ל בס׳ משמיע ישועה (דף מט ע״ג). ונקרא מב״י כי היא יהיה נמשח מהאסיפה הנבחרת והאסיפה הזאת תהיה מגדולי ישראל יושבי האירופא כמ״ש רז״ל במדבר רבה פ׳ י״ג עורי צפון ובואי תימן לכשיתעוררו הגליות הנתונות בצפון יבאו ויחנו בדרום לכשיתעורר מלך המשיח שהוא נתון בצפון יבא ויבנה בית המקדש שהוא נתון בדרום העירותי מצפון ויאת עכ״ל, ר״ל לכשיתעוררו הגליות הנתונות בצפון דהיינו חלק האירופא שהיא בצפון העולם ועד שיתעוררו העשירים כי העושר מצפון כמ״ש מצפון זהב יאתה, לכשיתעורר מלך המשיח שהוא נתון בצפון, כי היא יהיה אחד מגדולי האירופא כמ״ש מי זה בא מאדום והוא יבא ויבנה בהמ״ק שהוא נתון בדרום, וש״ה [הושע א׳] תחלת דבר ה׳ בהושע, ר״ל כל הנביאים נתנבאו נחמות ויעודי הגאולה, אבל תחלת הגאולה דבר ה׳ בהושע ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדיו ושמו להם ראש אחד ועלו מן הארץ, רצה לומר התחלתא דגאולה היא שיקבצו ראשי בני ישראל באגודה אחת ובעצה אחת לפקח ולהשגיח בעסקי הקבוץ כמ״ש ב״ר פ׳ צ״ח נעשו בני ישראל אגודה אחת התקינו עצמיכם לגאולה, והם יבקשו מאת מלכי הארץ בעד עמנו ובעד ערי אלהינו, כמ״ש [ירמיה ן׳] בימים ההמה ובעת ההיא נאום ה׳ יבאו בני ישראל המה ובני יהודה יחדיו הלוך ובכו ילכו ואת ה׳ אלהיהם יבקשו, ציון ישאלו דרך הנה פניהם באו ונלוו אל ה׳ ברית עולם לא תשכח, תרגום יונתן לציון ישאלו למיזל, רצה לומר יבקשו מאת מלכי הארץ לקרא לנו דרור לשוב אל ארצנו ואל נחלת אבותינו, ואבינו שבשמים אשר בידו לב מלכים יטה את לבם לעשות את בקשתם כמ״ש [דברים ד׳] ובקשתם משם את ה׳ אלהיך ומצאת, הלוך ובכו ילכו פי׳ הרב מכלול יופי בכיה של שמחה, והבקשה

הכללית

הכללית הזאת בעד כל ישראל היא התשובה שיעשו ישראל באחרית הימים כמ"ש [הושע ג׳] אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה׳ אלהיהם ואת דוד מלכם ופחדו אל ה׳ ואל טובו באחרית הימים, פי׳ רש"י אחר ימי הגולה ישובו בני ישראל תנא משום רשב"י בשלשה דברים מאסו בני ישראל בימי רחבעם במלכות שמים במלכות בית דוד בבית המקדש א"ר שמעון בן מנסיא אין מראין סימן טוב לישראל עד שיחזרו ויבקשו שלשתן, ובקשו את ה׳ אלהיהם זו מלכות שמים, ואת דוד מלכם כמשמעו, ופחדו אל ה׳ ואל טובו זה בית המקדש כד"א ההר הטוב הזה והלבנון :

ז ובקשו את ה׳ אלהיהם זו מלכות שמים. רצה לומר תחלת התשובה שיעשו ישראל באחרית הימים היא שיבקשו הנינה מאת מלכי הארץ לרחם על גולת אריאל הפזורים בארבע כנפות הארץ לקבצנו אל ארץ נחלת אבותינו. לקבל אלהותו ית׳ כי הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה שנא׳ להת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים, והתשובה לארץ היא קבלת עול מלכות שמים, כי אין הקב"ה נקרא מלך אלא בארץ ישראל כמ"ש בזוה"ק יש פ׳ כי תצא קודשא בריך הוא כד איהו לבר מאתריה לאו איהו מלך וכד אתהדר לאתריה והיה ה׳ למלך, ואמרו רז"ל תענית ד׳ ה׳ נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יבא בירושלים של מעלה עד שיבאו ישראל בירושלים של מטה שנא׳ [הושע י"א] בקרבך קדוש ולא אבא בעיר, ולכן אין הקדוש ברוך הוא נקרא מלך עד שיבא בירושלים של מעלה וישב על כסא כבודו מקום מקדשנו של מעלה, כמ"ש ה׳ בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה, וכן כתיב מלך אלהים על גוים אלהים ישב על כסא קדשו, וכן כתיב ימלוך ה׳ לעולם אלהיך ציון ר"ל ימלוך ה׳ לעולם בשוב אלהיך לציון, כמ"ש תביאמו ותטעמו בהר נחלהך מכון לשבתך פעלת ה׳ מקדש ה׳ כוננו ידיך ה׳ ימלוך לעולם ועד, וכן אנו אומרים בסליחות ועת יקבץ נפוצים מארבע תפוצות ה׳ ימלוך לעולם ועד, אמרו בתיקונים תיקון כ"א וז"ל ועוד שכינתא איהי מצות העמדת מלך הה"ד שום תשים עליך מלך, כביכול כל זמנא דלית שכינתא באתראה לית מלכא, וכשישובו ישראל לארץ הקדוש ברוך הוא יחזיר שכינתו לציון, כמ"ש בזוה"ק פרשת בשלח (דף נ"ה ע"ב) וכד תתהדר כנסת ישראל לאתרה כדין יתוב מלכא קדישא לציון לאתריה ודא הוא בשוב ה׳ ציון, והיא התשובה כמ"ש בתיקונים תיקון כ"א ותיובתא מאי ניהי דיחזיר שכינתא לאתרה רצה לומר התשובה היא שישובו ישראל לארץ כדי שיחזיר הקב"ה שכינתו לציון, וכל הקיצין כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה שישובו ישראל לארץ :

ח והדבר צריך בקשה מאת מלכי הארץ לקרא לנו דרור לשוב אל ארצנו ואל נחלת אבותינו, הלוך ובכו ילכו ואת ה׳ אלהיהם יבקשו ציון ישאלו, כמ"ש ציון במשפט תפדה, שנקריב את משפטנו לפני מלכי הארץ, כי מלכי חסד הם ואוהבי הצדק והיושר והקדוש ברוך הוא יתן בלבם חמלה וחנינה לרחם על אורך גלותנו ופזורינו בארבע כנפות הארץ, וכמה צרות רבות ורעות וגירושין ושמדות אשר עברו על נפשנו, כי לקחנו מיד ה׳ כפלים בכל חטאתנו ואין רעה באה לעולם אלא בשביל ישראל, כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו, וכפר אדמתו עמו, ר"ל החסד אשר יעשו עם אדמתו תכפר על דם עבדיו

עבדיו אשר שפכו על הארץ, כמ"ש [זכריה א'] כה אמר ה' צבאות קנאתי לירושלים ולציון קנאה גדולה וקצף גדול אני קוצף על הגוים השאננים אשר אני קצפתי מעט והמה עזרו לרעה, לכן כה אמר ה' שבתי לירושלים ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות, ואז יהיה אל מלך יושב על כסא רחמים מתנהג בחסידות, עושה צדקות עם כל בשר ורוח, כי ישיב ה' מחרון אפו, כמ"ש אמרו בגוים ה' מלך אף תכון תבל בל תמוט, ישמחו השמים ותגל הארץ, ואדון השלום יעשה שלום במרומיו וכל צבא המרום במרום איש על מקומו יבא בשלום, ויתן שלום בארץ ויתן שלום במלכות, וכל מלכי האדמה על האדמה ינוחו וירגעו במלכותם בחצריהם ובטירותם, כי יניח ה' להם מכל אויביהם, ולא ירים איש את ידו, ולא ירהבו הנער בזקן והנקלה בנכבד, ולא ישא גוי אל גוי חרב, וינהגו את מלכותם בנחת ושובה בהשקט ושלוה כעין מלכותא דרקיעא:

ט גאולת ישראל תהיה על ידי מלכי הארץ כמ"ש רד"ק תהלים קמ"ו אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה, כי לה' לבדו התשועה והוא יסובבנה על ידי אדם כמו שסבב תשועת גלות בבל על ידי כורש, וכן לעתיד יסבב גאולת ישראל על ידי מלכי הגוים שיעיר את רוחם לשלחם. וכן כתב מוהר"י אברבנאל ז"ל משמיע ישועה (דף כ"ה ע"ד) וז"ל ולפי שציון התפלא על שיבת בניה לתוכה לכן אמר הנביא הנה הדבר הזה יהיה בכח גבורתי ועל ידי בגוים עצמם יהיה הנס הזה, והוא אומרו הנה אשא אל גוים ידי ואל עמים ארים נסי, וכן כתב הרב יפה תואר ב"ר פ' צ"ט אגדה י"ד אם כן למה מלך המשיח בא וכו', דאי לקבץ גליות אין צורך לו כי ה' טורח ישראל יקבצנו כאמרו ונשא נס לגוים ואסף נדחי ישראל, וכן והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' וה' יעשה הדברים בדרך ארץ עד כאן לשונו, ולפי טבע הזמן הדרך ארץ הוא לבקש חנינה מאת מלכי הארץ כי מלכי חסד הם, וכן כתב רבינו בחיי סוף פרשת תולדות וכשנתקיימו הברכות ליעקב שהוא שלישי לאבות יש לנו בזה הבטחה גדולה בגלותנו השלישי שיתקיימו בנו בזמן הגאולה, וכשם ששרו של עשו הסכים על הברכות שנא' ויברך אותו שם, כן בזמן הגאולה עתידים מלכי הגוים שיסכימו בברכותינו הוא שהבטיחנו הנביא ישעיה והיו מלכים אומניך, וכן כתב הרדי"א ז"ל ועלו מושיעים אלו המלכיות, כמו שקרא לכורש משיח ולנבוכדנצר עבד כך קרא למלכיות מושיעים לפי פעולתם, ורש"י ז"ל פי' ועלו מושיעים שרי ישראל, והכל אחד כי שרי ישראל יפתחו פתח כחודה של מחט ויבקשו חנינה מאת מלכי הארץ בקשה כללית בעד כל ישראל. והקב"ה יפתח כפתחו של אולם ויטה את לבם לעשות את בקשתם, כמו שכתוב [ישעיה מ"ד] מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים האומר לירושלים תושב ולערי יהודה תבנינה וחרבותיה אקומם, האומר לכורש רועי וכל חפצי ישלים ולאמר לירושלים תבנה והיכל תוסד, כה אמר ה' למשיחו לכורש וכו', פי' הרב כלי פז (דף קע"ו ע"א) וז"ל לא יהיה הוא ית' המתחיל כי אם ישראל והוא ית' עצת מלאכיו ישלים, ר"ל כשיבקשו ישראל מאת מלכי הארץ הקדוש ברוך הוא ישלים ויטה את לבם לעשות את בקשתם, לאמר לירושלים תושב ולערי יהודה תבנינה, אמרו רז"ל במדבר רבה פ' י"ד יש אומרים שבעה משיחים הם שנאמר

והקימנו

והקימונו עליו שבעה רועים, רצה לומר כמו בגאולת בבל כתיב האומר לכורש רועי וכל חפצי ישלים, כן בגאולה העתידה יקים ה' שבעה רועים להשלים חפצו ית' לאמר לירושלים תבנה והיכל תוסד, וכשם שזכה כורש להקרא משיח בשם ה' מפני שהשלים חפצו ית' כן שבעה המלכים הגדולים שישלימו חפצו יתברך נקראים משיחים ומושיעים:

י ואת דוד מלכם כמשמעו, ר"ל יבקשו מאת מלכי הארץ להשים עלינו ראש אחד, הוא המשיח בן יוסף כנז' איה ו' ושמו להם ראש אחד פירש רש"י דוד מלכם, וכן כתיב ירמיה ל' ועבדו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם, אמרו בפ' חלק (דף צח ע"ב) א"ר יהודה אמר רב עתיד הקדוש ברוך הוא להעמיד להם דוד אחר שנא' ואת דוד מלכם אשר אקים להם, הקים לא נאמר אלא אקים, א"ל רב פפא לאביי והכתיב ודוד עבדי נשיא להם לעולם, כגון קיסר ופלגא קיסר ר"ל דוד מלכם הוא המשיח בן יוסף, והתחלתא דגאולה תהיה על ידו, והוא יתחיל לקבץ הגליות מעט מעט, כי מושבעים אנו שלא לעלות חומה כולנו יחד כמ"ש רז"ל כתובות (דף קיא ע"א). והוא יבנה הבית או בנו או בן בנו, ואחרי בנין הבית יבא משיח בן דוד, והוא יהיה כגון קיסר מלך משוח בשמן המשחה, והמב"י יהיה כגון פלגא קיסר, ויהיו שני מנהיגים כמו שבקש משה מהקדוש ברוך הוא, אחד אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם בענייני העוה"ז, ואחד אשר יוציאם ואשר יביאם בענייני העוה"ב כמ"ש הרב מגלה עמוקות אופן א', ולכן אמר דוד מלכם כי לפי האמת אינו מלך כי אם ראש אחד, מפני שאין לנו כהן ונביא ואורים ותומים ושמן המשחה, אבל ההא אימתו עלינו יראת הרוממות כאלו היה מלך משוח בשמן המשחה, וכיון שמינוי הראש הוא דומיא דמלך מוכרח להיות נמנה ונמשח מאת מלכי הארץ אשר נתן להם ה' מכבוד מלכותו וינטלם וינשאם בהדר מלכות. להמליך מלך את אשר ייטב בעיניהם, והקב"ה מסכים על ידם ונותן עליו הוד מלכות ומשפיע על ידו לכל בני מלכותו כידוע, ומגיש הממרה את פיו כמ"ש משלי כ"ד ירא את ה' בני ומלך ועם שונים אל תתערב, כי פתאום יקום אידם וכו', מפני כי המורד במלכות הארץ מורד במלכות שמים אשר נתן מכבודו למלכי האדמה, ז"ש רז"ל נחמו בכפלים שנאמר נחמו נחמו עמי, רצה לומר שתי גאולות היו לישראל גאולת מצרים חוץ מן הטבע באותות ומופתים, וגאולת בבל בדרך טבע בחנינת כורש מלך פרס כמו שכתוב [עזרא ז'] ויתן לו המלך כיד ה' אלהיו עליו כל בקשתו והגאולה העתידה נחמו בכפלים בדרך שתיהן, תחילת הגאולה על ידי מב"י דרך טבע בחנינת מלכי הארץ, וסוף הגאולה על ידי מב"ד דרך נס הפלא ופלא למעלה מן הטבע, כמ"ש הרב כבוד חכמים ירושלמי ברכות פ' א' אגדה ג' א"ר חייא לרבי שמעון כך היא גאולתן של ישראל בתחילה קמעא קמעא כל מה שהיא היא רבה והולכת שנאמר כי אשב בחושך ה' אור לי, רצה לומר המב"י הוא תחלת הגאולה כמו השחר עלה, כי אשב בחשך ה' אור לי, וביאת המב"ד הוא סוף הגאולה כצאת השמש בגבורתו כמ"ש וכסאו כשמש נגדי:

יא ופחדו אל ה' ואל טובו זה בית המקדש, רצה לומר יבקשו מאת מלכי הארץ לתת גדולה ליוצר בראשית לבנות את ביתו אשר התריבו, להושיב את ה' אלהינו

אלהינו מלך העולם על כסא כבודו מקום מקדשנו, כי בחר ה׳ בציון אוה למושב לו והבית יבנה על ידי מלכי הארץ כמו שכתב רבינו בחיי פרשת שמיני ז"ל בית ראשון בנה שלמה, בית שני בנה זרובבל ברשיון כורש מלך פרס אבל הבית השלישי עתידה אומה זו לבנותו לפי שהיא החריבו וז"ש שעתיד להחזיר העטרה ליושנה עכ"ל. וכן כתיב זכריה ו׳ הנה איש צמח שמו [דהיינו המב"י] ומתחתיו יצמח ובנה את היכל ה׳, והוא יבנה את היכל ה׳, ורחוקים יבאו ובנו בהיכל ה׳ [דהיינו האומות שהחריבוהו], והבית יבנה עפ"י נבואת יחזקאל כמ"ש שם מ"ג וישמרו את כל צורתו ואת כל חקותיו ועשו אותם, פי׳ רש"י ילמדו עניני המדות מפיך שידעו לעשותם לעת קץ, ומלכי האומות יכבדוהו כמ"ש [ישעיה ס׳] כבוד הלבנון אליך יבא בראש תדהר ותאשור יחדיו לפאר מקום מקדשי ומקום רגלי אכבד, פי׳ רד"ק שיבנו בהם בהמ"ק וכן פי׳ מוהר"י אברבנאל ז"ל משמיע ישועה (דף לב ע"ד). וכן כתיב [חגי ב׳] והרעשתי את כל הגיים ובאו חמדת כל הגוים ומלאתי את הבית הזה כבוד אמר ה׳ צבאות, גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון אמר ה׳ צבאות, רצה לומר גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון שיבנה בחמדת הגוים מן הראשון שנבנה על ידי הגוים, כי הראשון נבנה על ידי כורש לבדו, והאחרון יבנה על ידי כל מלכי הארץ ויגדל כבודו מאד, ז"ש רז"ל שהבית העתיד יבנה על ידי הקדוש ברוך הוא. רצה לומר ברצון מלכי הארץ כי לב מלך ביד ה׳, כמ"ש [זכרי׳ ד׳] זה דבר ה׳ אל זרובבל לאמר לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה׳ צבאות, פירש רש"י כן יעשה בנין הבית בלא כח אדם אלא ברוח אל וברצונו, אני אתן את רוחי על דריוש ויצוה אתכם לבנות ולעשות כל צרכי יציאת הבנין משלו ולעזור אתכם בחטים ויין ושמן ועצים ולא תצטרכו לעזרת אדם, הרי שעזרת מלכים אינו עזרת אדם, וכן הבית העתיד יבנה בלא כח אדם אלא ברוח אל וברצונו, כי יתן ה׳ את רוחו על מלכי הארץ לעזרנו על דבר כבוד שמו, כמו שנתן על כורש ודריוש:

יב גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון, כמ"ש בזוה"ק פ׳ פינחס (דף רפ"א ע"א) וז"ל כד נפקו ישראל ממצרים בעא קוב"ה למעבד לון בארעא כמלאכין קדישין לעילא, ובעא למבני לון ביתא קדישא ולנחתא ליה מגו שמי רקיעין הה"ד תביאמו ותטעמו בהר נחלתך מכון לשבתך פעלת ה׳, בההוא דפעלת אנת ה׳ ולא אוחרא, מכון לשבתך פעלת ה׳ דא בית ראשון, מקדש ה׳ כוננו ידיך דא בית שני, והרווייהו אומנותא דקודשא בריך הוא אינון, ומדארגיזו קמיה במדברא מיתו וכו׳, בית ראשון ובית שני יחית לון קודשא בריך הוא כחדא מלעילא, בית ראשון באתכסיא ובית שני באתגליא, ההוא בית להוי באתגליא דאתקרי בית שני דיתחזי לכל עלמא אומנותא דקוב"ה, בית ראשון באתכסיא אסתלק לעילא על גבוי דההוא דאתגליא ובגו דאינון ענני הוי בית ראשון בעובדא טמירא דסליק עד רום יקר שמיא, ובנינא דא אנן מחכאן ועד כען לא הוה בעלמא דאפילו קרתא דירושלים לא להוי אומנותא דבר נש דכתיב ואני אהיה לה נאום ה׳ חומת אש סביב וכו׳, ועובדא דא הוה אתחזי למהוי ברישא כד נפקו ישראל ממצרים, ואסתלק לסוף יומיא בפורקנא בתראה עכ"ל, וקשה אומרו בית ראשון ובית שני תרווייהו אומנותא דקוב"ה אינון, והרי הבית ראשון בנה שלמה והבית שני

שני בנה זרובבל, אלא רצה לומר שני הבתים לא היו כשאר הבנינים אשר בנו בני האדם, אלא אומנותא דקב"ה, רצה לומר לפי צורת הבית ותבונתו חל עליהם קדושה ורוחניות כמו נפש האדם שהיא חלק אלוה ממעל, ולכן זהב ההיכל היה צומח ועולה ויצא פרח ויציץ ציץ מפני שהיה בו רוח חיים, כמ"ש יומא פ׳ ד׳ א"ר הושעיא בשעה שבנה שלמה בית המקדש נטע בו כל מיני מגדים של זהב והיו מוציאין פירותיהן בזמנן ומהם היתה פרנסה לכהונה וכיון שנכנסו גוים להיכל יבש שנא׳ ופרח לבנון אומלל, ועתיד להחזירו לנו שנאמר פרוח תפרח ותגל וכו׳, וכן הבקר שתחת הים היו מוצצים מהם חלב כמ"ש רז"ל, וכשנחרב הבית הקדושה והרוחניות פרח למעלה כמו רוח האדם שתשוב אל האלהים אשר נתנה, ועתיד להחזירו לנו בתחית המתים שיחיו גם שני הבתים ויוריד לון קוב"ה כחדא מלעילא על בנין העתיד שיבנה ב"ב:

יג זהו אומרו כד נפקו ישראל ממצרים בעא קוב"ה למעבד לון כמלאכין קדישין, ר"ל רצה הקב"ה שיהיו חירות ממלאך המות חירות משעבוד מלכיות ובעא למבני לון ביהא קדישא ולנחתא ליה מגו שמי רקיעין, ר"ל רצה הקב"ה לבנות להם בהמ"ק ולהוריד עליו רוח ונשמה נצחית שלא יחרב לעולם, ומדארגיזו קמיה במדברא מיתו, ר"ל כיון שעשו את העגל נשתברו הלוחות ונגזר המות, אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כולכם אכן כאדם תמיתון וכמו שנגזר המות ושעבוד המלכיות כן נגזר על הבהים שיחרבו ולא הוריד עליהם נשמה נצחית, ואסתלק לסוף יומיא בפורקנא בתראה, כשיבנה בית המקדש ב"ב יחול עליו קדושה ורוחניות נצחי חי וקיים לעד, ולכן אמרו רז"ל במליצתם שהבית העתיד ירד מן השמים, ר"ל נפש הבית שירד מן השמים, והזכירו אותו רז"ל כי הוא העיקר כמו באדם לא הזכירה תורה את הגוף כי אם הנפש בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה, וכל נפש אשר תאכל נבלה וטרפה וכדומה. וזש"ה אם ה׳ לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, רצה לומר אם ה׳ לא יתן את דנשמה לשוא עמלו הבונים את הגוף, ולכן כתיב וה׳ פקד את שרה, וכן ברות ויתן ה׳ לה הריון, ר"ל הקדוש ברוך הוא נתן את הנשמה שהוא העיקר, ואי אפשר לנשמה בלא גוף ולא גוף בלא נשמה, כן לא יוכל לרדת הבית העליון שהוא הנשמה עד שיבנו ישראל את הבית התחתון שהוא הגוף, אבל יש תוספת מעלה ויתרון לבנין העתיד, כי מלבד הקדושה והרוחניות שירד עליו שהוא נפשו רוחו ונשמתו יוריד הקדוש ברוך הוא עליו קדושת שני הבתים הגנוזים בשמים ממעל, כמ"ש הרב כבוד חכמים ירושלמי בברכות פ׳ ד׳ אגדה ד׳, בית שני באתגליא דיתחזי לכל עלמא אומנותא דקודשא בריך הוא ועליו יחול קדושת הבית הראשון באתכסיא בעובדא ממירא דסליק עד רום יקר שמיא, ועל ידי שני הבתים שיוריד מלעילא על בנין העתיד יהיה מחובר בית המקדש של מטה עם הבהמ"ק של מעלה כשלהבת קשורה בגחלת. כמ"ש ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדיו ירושלים של מעלה [תענית ד׳ ה] ובנינא דא אנן מחכאן ועד כען לא הוה בעלמא, דאפילו קרתא דירושלים לא להוי אומנותא דבר נש, רצה לומר גם על ירושלים יחול קדושה ורוחניות ונשמה נצחית שנאמר [זכריה ב׳] ואני אהיה לה נאום ה׳ חומת אש סביב, פי׳ רש"י אני אהיה לה למגן כאלו חומת אש סביב.

ובעוה"ר

ובעוה"ר לא בדעת ולא בהשכל הורגל בפי העם שבית המקדש ירד מן השמים בשהוא בנוי מאש ולכן מהאונן הנביא (ירמי׳ יוד) אהלי שודד וכל מיתרי נתקו בני יצאוני ואינם אין נוטה עוד אהלי ומקים יריעותי, כי נבערו הרועים ואת ה׳ לא דרשו על כן לא השכילו וכל מרעיתם נפוצה, בכתות חרשות בעוה"ר :

יד אמרו רז"ל תדב"א סא"ר פ׳ ל׳ אהלי שודד, כביכול אין בית המקדש נבנה ביד אדם אלא בידו של הקדוש ברוך הוא בלבד שנאמר מקדש ה׳ כוננו ידיך, פי׳ הרב זקוקין דנורא וא"ת הרי מפורש בספר מלכים שבני אדם בנו בית המקדש, ויש לומר אף על פי שעסקו בו בני אדם אפילו הכי לא נבנה אלא על ידי הקדוש ברוך הוא שהאבנים עלו מאליהן על הבנין ונבנה מעצמו כמ"ש רז"ל הוקם המשכן הוקם מעצמו, וכן תעשה המנורה תעשה מאליה. ואיתא בריש מד׳ חזית ר׳ ברכיה אמר והבית אשר הם בונים אין כתיב כאן אלא והבית בהבניתו. מאליו היה נבנה שנאמר אבן שלמה מסע נבנה מלמד שהיתה האבן נושאת את עצמה וניתנת על גבי הדימוס, אבל לפי פשטיה דקרא נוכל לפרש מקדש ה׳ כוננו ידיך קאי על הבית המקדש של מעלה, כמו שאמרו רז"ל כשהוקם המשכן למטה הוקם למעלה וכן הבית המקדש. וכשנשדד ירושלים ובהמ"ק של מטה, כביכול נשדד ירושלים ובית המקדש של מעלה לכך כתיב אהלי שודד, וכשיבנה בית המקדש למטה יבנה למעלה עד כאן לשונו, ואין צריך לומר כי בבנין העתיד יעשה ה׳ אתנו נסים ונפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים, וראו כל עמי הארץ את מעשה ה׳ כי נורא הוא, והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה׳ ואל בית א־הי יעקב, והיא מצוה על כל איש מישראל כמו שפסק הרמב"ם מצוה לבנות בית הבחירה שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, והיא מצוה כללית, וכל בניך למודי ה׳ חייבים להתעסק בבנין ירושלים, לעורר את לב ישראל אל התשובה הכללית לארץ נחלת אבותינו. כי אין ירושלים נבנית עד שיקבצו גליות כנ"ז אות כ"ב ואל הצדקה הכללית לפדות ירושלים, והפדיון היא הגאולה כמ"ש כי ימוך אחיך ומכר מאחזתו ובא גואלו הקרוב אליו וגאל את ממכר אחיו, ובכל ארץ אחוזתכם גאולה תתנו לארץ. והגאולה היא הפדיון. יהיו לרצון אמרי פי והגיון,

טו זש"ה תחלת דבר ה׳ בהושע, תחלת הוא סמיך וחסר הנסמך, רצה לומר תחלת התשובה דבר ה׳ בהושע, כמ"ש רז"ל אמר הקדוש ברוך הוא לראובן אתה פתחת בתשובה תחילה חייך שבן בנך פותח בתשובה תחילה שובה ישראל, אמרו בזה הלשון פותח בתשובה תחלה. להודיע כי מ"ש תחילת דבר ה׳ בהושע רצה לומר תחילת התשובה, ותחילת התשובה היא הבקשה מאת מלכי הארץ בעד עמנו ובעד ערי אלהינו, כמו שכתוב שם ג׳ אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה׳ אלהיהם ואת דוד מלכם ופחדו אל ה׳ ואל טובו זה בית המקדש ואין מראין סימן טוב לישראל עד שיבקשו שלשתן, מפני שהבקשה היא התחלתא דגאולה, והמבקש הבקשה הוא הגואל, וכשישיגו בקשתם מאת מלכי הארץ אזי יקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו לפקח על התשובה לארץ ושמו להם ראש אחד ועלו מן הארץ, תרגם יונתן ויסקון מן ארע גלותהון, בתחילה קמעא קמעא כל מה שהיא היא רבה והולכת, הה"ד מעט מעט אגרשנו מפניך, עד

שיקבצו אוכלוסא כדי לבנות הבית, והבית בהבנותו יתעוררו ישראל לשוב אל ה׳, כמו שכתוב ב"ר פ׳ צ"ח האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים ר׳ יהודה אומר בהמ"ק הראה להם איך מד"א והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה׳, פי׳ הרב יפה תואר ור׳ יהודה פי׳ אשר יקרא לשון קריאה והכרזה והיינו בית המקדש שהראה להם שעל ידו יקראו הכל בשם ישראל ויחפצו לבא אצלם, כאומרו לכו ונעלה אל הר ה׳ ואל בית אלהי יעקב, והודיעם זה לפי שהוא הכבוד הנפלא וההצלחה הגדולה המקווה כדי לבשרם בטוב ה׳ עד כאן לשונו, רצה לומר כשיתעוררו ראשי בני ישראל לבקש את ה׳ אלהיהם ואת דוד מלכם, אחר ישובו בני ישראל ואחרי ה׳ ילכו החיל אשר נגע אלהים בלבבם, ואמרו לכו ונעלה אל הר ה׳, אף שהוא עדין הר, ובנין הבית תעורר את לב ישראל לשוב להסתופף בבית אלהינו, ואמרו לכו ונעלה אל בית אלהי יעקב, ואשר לא יתנו כבוד לאלהי ישראל לשוב להסתופף בצלו אפילו אחרי בנין הבית, עליהם נאמר [יחזקאל כ] וברותי מכם המורדים והפושעים בי מארץ מגוריהם אוציא אותם ואל אדמת ישראל לא יבאו וידעתם כי אני ה׳, ועיין זוה"ק סוף פ׳ חיי שרה:

טז כיון שהגאולה היא דבר כללי נוגע לכל ישראל, לכן כל מה שאמרו מעניני הגאולה נאמר דרך כלל מה שאמרו כל הקיצין כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ר"ל תשובה כללית. שתי התשובות הן תשובה פרטית ותשובה כללית. תשובה פרטית ר"ל שישובו איש איש מדרכו הרעה לפי גדרי התשובה אשר גבלו ראשונים הלא הם כתובים בספרי המוסר, ולכן נקראת התשובה פרטית שנצרכת בפרטית לכל איש ואיש לפי מעשיו, להחיות את נפשו חיי העוה"ב, ותשובה כללית ר"ל שישובו כל ישראל לארץ נחלת אבותינו לקבל אלהותו ועול מלכותו ית׳, לקנות העוה"ב התהוין הכל נחלהנו, ועל התשובה הכללית צוו כל הנביאים כמ"ש (ירמיה ל"א) הציבי לך ציונים שימי לך תמרורים שתי לבך למסלה דרך הלכת שובי בתולת ישראל שובי אל עריך אלה וכן ישעיה (כ"א) אמר שומר אתא בוקר וגם לילה אם תבעיון בעיו שובו אתיו, שובו ביאו*), וכן כתיב (ירמיה ג׳) שובו בנים שובבים נאום ה׳ כי אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון, הרי שובו בנים ר"ל שובו לציון, ואע"פ שאין אנו ראוים הקב"ה יעשה אתנו ככל נפלאותיו בזכות אבותינו הקדושים כמ"ש (שמות רבה פ׳ ט"ו) אמר הקב"ה אם אני מסתכל במעשיהם של ישראל אינן נגאלין לעולם אלא למי אני מסתכל לאבותיהם הקדושים בזכות אביהם אני גואלם לכך נאמר מדלג על ההרים ואין הרים אלא אבות שנאמר שמעו הרים את ריב ה׳, אם כן אין הדבר תלוי בצדקתינו, ואפילו בביאה ראשונה שהיו דור דעה כתיב (דברים ט׳) אל תאמר בלבבך בהדוף ה׳ אלהיך אותם מלפניך לאמר בצדקתי הביאני ה׳ לרשת את הארץ הזאת וגו׳ לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת את ארצם, כי ברשעת הגוים האלה ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה׳ לאבותיך, ובזמן הזה גם כן יעשה ה׳

*) וכן זכריה ט׳ שובו לבצרון אסירי התקוה. וכן שם ב׳ הוי הוי ונסו מארץ צפון. וכן ישעיה נ"ב סורו צאו משם. צאו מתוכה. פי׳ רש"י צאו מתוך הגלות.

ה׳ אתנו למען הקים את הדבר אשר נשבע לאבותינו אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם לאמר לך אתן ארץ כנען חבל נחלהכם. אמרו במדרש ילקוט ראובני פ׳ וארא וז״ל נראה אל האבות באל שדי שהוא מנצח בו מערכות השמים לעשות מהם נסים נסתרים שלא תבטל מנהגו של עולם, ברעב זנם ובמלחמה ממות הצילם ולתת להם עושר וכבוד, אבל בשמי ה׳ אשר נהיה בו כל הוה לא נודעתי להם, לברוא להם חדשות בשינוי התולדות שהם נסים נגלים עכ״ל, וכיון שהגאולה בזכות האבות תהיה הגאולה דרך טבע בנסים נסתרים לעושה נפלאות גדולות לבדו, כמ״ש (ישעיה מ״ה) אכן אתה אל מסתתר אלהי ישראל מושיע וכן כתיב בצרה קראת ואחלצך אענך בסתר רעם, ולכן המשילו הנביאים את הגאולה כדרכי הטבע כמ״ש (ישעיה ס״א) כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח כן ארני ה׳ יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים, ר״ל כארץ תוציא צמחה מה שהורע בה, שאם לא הורע לא תצמיח, כן ארני ה׳ יצמיח צדקה ותהלה אם תורע, ואם לא תורע לא תצמיח, וכן כי יבעל בחור בתולה יבעלוך בניך ומשוש חתן על כלה ישיש עליך אלהיך, וכן כתיב (הושע ב׳) וארשתיך לי לעולם וכו׳, ר״ל כדרך הארץ החלה אירושין ואח״כ נשואין ואח״כ יהיה נולד הבן יקיר.

יז ומ״ש אין ירושלים נפדית אלא בצדקה׳ ר״ל צדקה כללית לפדות ירושלים כמ״ש ציון במשפט תפדה, ר״ל במשפט המלוכה דהיינו מצות המעשר שהיא ממשפטי המלוכה כמ״ש בספר שמואל, ולכן עשו רז״ל סימן לכתוב ירושלם חסר יו״ד להוריע כי בעון המעשר גלו, כמ״ש רות רבה פסוק והנה בועז, ובזכות המעשר יגאלו כמ״ש ש״ר (פ׳ ע״א) א״ר נחמיה אפילו בשעה שאנו עושים את הצדקה מביטים אנו במעשינו ויש לנו בושת פנים, אין לנו שעה שאנו באים בזרוע אלא בשעה שאנו מוציאים מעשרותינו וכו׳, פי׳ הרב ידי משה בזרוע פי׳ בחוקה אף בלי שום זכות אלא במעשר כי גדול כח המעשר, ולכן מכל התורה שקיימו האבות לא פורש בתורה כי אם מצות המעשר, להוריע כי על ידי המעשר יזכו ישראל לארץ נחלת אבותינו, וציון במשפט המלוכה תפדה ושביה בצדקה, השבים לארץ ישיבו בצדקה שיתנו אחינו בני ישראל, להספיק לעולי גולה, כמו שעשו פפוס ולוליאנוס והיו מספיקים לעולי גולה כסף וזהב וכל צרכם כמ״ש ב״ר (סוף פ׳ ס״ד), כי העולים ראשונה יהיו עם עני ודל כמ״ש (ישעיה י״ד) כי ה׳ יסד ציון ובה יחסו עניי עמו, וכן יסד הפייטן לא תבושי ולא תכלמי, מה תשתוחחי ומה תהמי, בך יחסו עניי עמי, ונבנתה עיר על תלה, וכן כתיב (תהלים ק״ז) ויושב שם רעבים ויכוננו עיר מושב ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה ויברכם וירבו מאד, מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי ה׳, וז״ש רז״ל גדולה צדקה שמקרבת הגאולה, כתב הרמב״ם ז״ל הלכות מתנות עניים וז״ל שמונה מעלות יש לצדקה זו למעלה מזו, המעלה שאין למעלה הימנה זה המחזיק ביד ישראל המך ונותן לו מתנה או הלואה או עושה עמו שותפות או ממציא לו מלאכה כדי לחזק את ידו עד שלא יצטרך לבריות וכו׳. זהו אמרו גדולה צדקה שמקרבת הגאולה, ר״ל הצדקה הגדולה דהיינו לחזק ביד עולי גולה שיוכלו להתפרנס היא מקרבת הגאולה, ואין ירושלים נפדית אלא בצדקה הגדולה הזאת שנאמר ציון במשפט תפדה, פי׳ רד״ק משפט

משפט ר״ל מצות שבין אדם לחבירו ר״ל ציון תפדה במצות שבין אדם לחבירו, דהיינו לחזק ידים רפ״ת ולאמץ ברכים כושלות להמציא להם עבודה ומלאכה שיוכלו להתפרנס, שאם אין פרנסה אין גאולה, וכן אמרו רז״ל גדולה פרנסה יותר מן הגאולה שהגאולה על ידי מלאך שנאמר וישלח מלאך ויוציאו ממצרים, ופרנסה על ידי הקב״ה שנאמר פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון, ולכן החלה הראש לפדיון נפשנו חייבים כל ישראל ועטרותיהם בראשיהם אצילי בני ישראל לפקוח ולהשגיח על פרנסת אחינו בני ישראל היושבים ראשונה במלכות שמים, יושבי ארץ ישראל, ולא יקחו עוד חרפת רעב בגוים, וכשישמעו ישראל כי פקד ה׳ את עמו להת להם לחם יתעורר לבם לשוב אל ה׳ להסתופף בבית אלהינו.

יח ועתה אליכם המצוה הזאת הכהנים היושבים כסאות למשפט לדבר על לב ישראל לתת כבוד לשמו לקבל עול מלכותו ית׳ לתת משפט המלוכה למלך הכבוד, למען ישוב ה׳ מחרון אפו, אף תכון תבל בל תמוט, כמ״ש הרב כבוד חכמים (ירושלמי ברכות פ׳ ט׳ אגדה י״ד) אליהו ז״ל שאל לרבי נהוראי מפני מה זוועות באים לעולם א״ל בעון תרומות ומעשרות, כתוב אחד אומר עיני ה׳ אלהיך בה וכתוב אחד אומר המביט לארץ ותרעד, הא כיצד בשעה שישראל עושין רצונו של מקום ומוציאין מעשרות כראוי תמיד עיני ה׳ אלהיך בה ואינה נזקת כלום, בשעה שאינן עושין רצונו של מקום ואינן מוציאין מעשרות כראוי המביט לארץ ותרעד א״ל בני חייך כך היא, אבל כך עיקרו של דבר בשעה שהקב״ה מביט בבתי תיאטראות וקרקסאות בטח ושאנן ושלוה ובית מקדשו הרב הוא אפילו לעולמו להחריבו הה״ד ה׳ ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאוג ישאג על נוהו בשביל נוהו עכ״ל, ר״ל הגאולה תלויה במצות המעשר לפדות ירושלים ולהספיק לעולי גולה, וכשישראל אינן עושין רצונו של מקום להוציא המעשרות הוא מביט לארץ ורואה ביתו חרב ושואג כארי ושמים וארץ רועשים, וכן אמרו ש״ר (פ׳ כ״ט) שאל בלצא את ר׳ עקיבא מהיכן הרעש נעשה א״ל בשעה שהקב״ה מסתכל בבתי ע״ז היאך נתונים בשקט ובשלוה ורואה ביתו חרב כביכול הוא מקנא ושואג ומיד השמים והארץ רועשים שנאמר (יואל ד׳) וה׳ מציון ישאג ומירושלים יתן קולו ורעשו שמים וארץ, והנה עיניכם רואות כי יד ה׳ נגעה בנו, כי ארובות ממרום נפתחו וירעשו מוסדי ארץ, ניע תנוע ארץ כשכור, וכמה קהלות קדושות היו לשממה וחרבה והיה בתיהם קבריהם, וכמה קהלות היו לשרפת אש כמ״ש ויקרא רבה (פ׳ כ״ג) למחר כשיגיע הקץ מה הקב״ה עושה מביא את האור ושורף חוצה לה שנאמר והיו עמים משרפות סיר, ומה כתיב בהו ה׳ בדד ינחנו, ר״ל ישראל אינן עושין תשובה לארץ מפני שעיניהם החום על כליהם, מה הקב״ה עושה מביא את האור ושורף כל אשר להם כדי שלא יהיה להם מעכב ומה כתיב בהם ה׳ בדד ינחנו עם עני ודל וחסו בשם ה׳, וכן כתיב ה׳ מלך תגל הארץ וכו׳, אש לפניו תלך, וכן שמחו את ירושלים וכו׳, כי הנה ה׳ באש יבא וכו׳, ולכן יראו את ה׳ קדושיו, תנו לה׳ אלהיכם כבוד בטרם יחשיך, ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה, לכבות את הדליקה ואת האש הגדולה דלא יוקיד עלמא בשלהובוי דצדק.

מצות

ימן מצות המעשר כינה הכתוב בשם תשובה כמ"ש (מלאכי ג) שובו אלי ואשובה אליכם, ואמרתם במה נשוב וכו׳, הביאו את כל המעשר אל בית האוצר וכו׳, וכינה הכתוב את המעשר בשם תשובה כי עם הצדקה הכללית דהיינו המעשר יספיקו לעולי גולה כדי שישובו אל הארץ, והתשובה לארץ תכפר על כל עונותינו וכפר אדמתו עמו, והכפרה תהיה דומיא דעבודת השעירים ביום הכפורים גורל אחד לה׳, שישגיחו על עניני העולם הבא להחזיק ביד לומדי התורה להעמיד תלמידים הרבה, להגדיל תורה ולהאדירה, וגורל אחד לעזאזל, שישגיחו על העניני העולם הזה דהיינו פרנסת עולי גולה, להמציא להם עבודה ומלאכה ואומניות וסחורות ולשונות העמים כדי שיגיעו פרנסתם בנחת ולא בצער בריות ולא בצמצום, והכהנים והעם העומדים בעזר"ה יהיה כל מגמתם להעלות גורל של שם בימין, לתת גדולה וכבוד לעמלי תורה יותר מחכמי הלשונות וחכמי האומניות כדי שירוצו התלמידים לתורה יותר מן הלשונות בשביל הנאתם החושיית בעולם הזה, כמו שכתוב בתורה שכר העולם הזה אם בחקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם, כי שכר העולם הבא הבא בעקב לא יכנס בלב התלמידים, ושני השעירים מעכבים זה את זה, שאי אפשר לנשמה בלא גוף ולא גוף בלא נשמה, והמתחסדים המעכבים העבודה והאומניות והלשונות ואומרים בפה מלא כי לא נבראת ירושלים אלא לעסוק בתורה אם כונתם רצויה מעשיהם אינם רצוים, שאי אפשר בעולם הזה להתנהג בדרך העולם הבא שאין בו לא אכילה ולא שתיה, וחלילה שיעלה על לב איש לעזוב את התורה כי היא חיינו ואורך ימינו, אלא אדרבה האכרים והכורמים והסוחרים והאומנים המה יחזיקו ביד לומדי התורה ויספיקו להם כדי צרכם למען אשר לא יקחו עוד חרפת רעב בגוים, כמו שצוה ה׳ לתת המעשר לשבט הלוי כי בו בחר ה׳ לשרתו ולברך בשמו ולהורות את בני ישראל, וכן נעשה גם אנחנו לתת משפט המלוכה לכסא כבודו מקום מקדשנו, להחזיק את התורה להגדילה ולהאדירה כי מציון תצא תורה, למה נגרע מכל העמים שהם מחזיקים ביד קדושיהם וכהניהם העומדים על משמרתם:

ב והענין הזה רמזה רבקה ליעקב אבינו, לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טובים, אמרו רז"ל בראשית רבה פ׳ פ"ה לך נא אל הצאן אמר רבי לוי לך וקדם את האומה המשולה לצאן היך מד"א ואתם צאני צאן מרעיתי, וקח לי משם שני גדיי עזים טובים רבי חלבו אמר טובים לך שעל ידם אתה נוטל את הברכות, וטובים לבניך שעל ידם הוא מתכפר להם ביום הכפורים, ר"ל יעקב אבינו היה יושב אהלים ועוסק בתורה יומם ולילה, אמרה לו אמו בני לא זו הדרך הישרה שיבור לו האדם, כי כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון, ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך, לך נא אל הצאן קדשים צאן ירושלים להורות להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון וקח לי משם שני גדיי עזים טובים ר"ל העוסקים בעניני העולם הזה והעוסקים בעניני העולם הבא יהיו שניהם כאחד טובים וכל מעשיהם יהיו לשם שמים, ויהיו טובים לך שאתה נוטל את הברכות ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, כדי שתוכל לעבור עבודת הקודש בלי שום טרדה, וטובים לבניך שעל ידם הוא מתכפר להם ביום הכפורים בעבודת השעירים:

ללמד

ללמד דעת את העם ושמרו דרך ה' דרך ישר לא יכשלו בה, מצות שבין אדם לחבירו לאכול פירותיהם בעולם הזה, ומצות שבין אדם למקום לקנות חיי העולם הבא, ולכן עשתה לו סימן רבקה אמו ואת עורות גדיי העזים הלבישה על ידיו ועל חלקת צואריו, להודיעו כי הגאולה העתידה שהיא בזכותו ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, וישראל ימלאו את ידיהם לה' לעשות צדקה ומשפט המלוכה, למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו, ועל חלקת צואריו להודיעו כי המצוה הזאת היא לרועי ישראל אשר חננם ה' ניב שפתים ולשון למודים לדעת לעות את יעף דבר והם יחלקו מחמאות פיהם לעורר את לב ישראל ונקבצו ושמו להם ראש אחד ועלו מן הארץ ואף על פי שאין לך ריח רע כשטופי העזים היא סבבה על הנס שיכנס עמו ריח שדה אשר ברכו ה' כמ"ש רש"י ז"ל, להודיעו כי הקב"ה לא יסתכל במעשינו הרעים, אבל יעשה עמנו ככל נפלאותיו בזכות אבותינו הקדושים כנזכר אות ט"ז, וכשישראל ימלאו את ידיהם לה' לעשות צדקה ומשפט לפדות ירושלים, הקב"ה יעשה עמנו אות לטובה ויצוה את ברכתו בכל משלח ידינו, ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די, כמ"ש (יחזקאל ל"ד) והושעתי לצאני וכו' והקימותי עליהם רועה אחד ורעה אתהן את עבדי דוד הוא ירעה אותם וכו' ונתתי אותם וסביבות גבעתי ברכה והגברתם הגשם בעתו גשמי ברכה יהיו, ולא יהיו עוד אסופי רעב בארץ ולא ישאו עוד כלימת הגוים. ובשרועי ישראל המגידים והשרידים אשר ה' קורא יפתחו את פיהם לדבר על לב ירושלים הקב"ה ישפוך את רוחו עליהם וישם את דבריו בפיהם הדבר שלום אל עמו ואל חסידיו. כמ"ש תנא דבי אליהו סא"ר פ' ד' וז"ל וכן כל חכם ורכם מישראל שיש בו דברי תורה לאמיתו ומתאנח על כבודו של הקב"ה ועל כבודן של ישראל כל ימיו, ומחמד ומתאוה ומצפה על כבוד ירושלים ועל בית המקדש ועל הישועה שתצמיח בקרוב ועל כינוס גליות מיד רוח הקודש שורה בקרבו שנאמר איה השם בקרבו את רוח קדשו, ולכן נעשה לו נס ונכנס עמו ריח גן עדן להודיעו כי הקב"ה יעשה עמנו נסים ונפלאות וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו. ויחננו מדע ובינה והשכל לעורר את לב ישראל לאהבה את ה' אלהינו לשמוע בקולו ולדבקה בו כי הוא חיינו ואורך ימינו לשבת על האדמה אשר נשבע ה' לאבותינו. ועוד עשתה לו סימן רבקה אמו, ותקח את בגדי עשו בנה הגדול החמודות, ותלבש את יעקב בנה הקטן, להודיעו כי גאולתו וגדולתו תהיה על ידי מלכי הארץ:

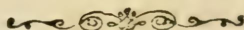
כא ומ"ש שהדבר תלוי בשלום, ר"ל שלום כללי דהיינו שיקבצו ראשי קהילות ישראל באגודה אחת ובעצה אחת לבקש בקשתם הכללית מאת מלכי הארץ בעד עמינו ובעד ערי אלהינו, להשיבנו אל נחלת אבותינו, כמ"ש (ישעיה כד) ואוספו אספה אסיר על בור, ר"ל ואוספו אספה בעוד שהם אסורים על בור הגלות, לבקש את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם. ומצות הבקשה הזאת היא לאחינו אנשי גאולתנו הדרים בארצות החפשיות כמו הבריטאנים והצורפתים אשר כח בהם לעמוד בהיכלי מלך כמו שכתוב (הושע י"א) אחרי ה' ילכו כאריה ישאג כי הוא ישאג ויחרדו בנים מים, תרגם יונתן ויתכנשון

גלוותא ממערבא, ר״ל מלכות הבריטאניא ומלכות צרפת הנקראים מלכי המערב, ולהם המצוה הזאת לתת גדולה ליוצר בראשית, לכונן את בית חיינו ולהשיב שכינתו לתוכו, כמו שכתוב אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד, אימתי, כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו, כמו שבאה נחמת הארץ ביחזקאל ל״ו ואתם הרי ישראל ענפיכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבא, כי הנני אליכם ופניתי אליכם ונעבדתם ונזרעתם. אמרו בפרק חלק אמר רב יהודה אמר רב אין לך קין מגולה מזה, ר״ל כשיתנו ישראל אל לבם לעבוד את האדמה אשר לוקחו משם זהו הקין מפני שאין הדבר תלוי אלא בתשובה לארץ, ועבודת האדמה תסבב התשובה לארץ כי היא פרנסת העניים כמו שכתוב עובד אדמתו ישבע לחם, והמצוה הראשונה לעולי גולה היא עבודת האדמה, כמ״ש ויקרא רבה פ׳ כ״ה וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל, רבי יהודה בר׳ סימון פתח אחרי ה׳ אלהיכם תלכו, וכי אפשר לבשר ודם להלוך אחר הקב״ה, וכי הדבקון וכי אפשר לבשר ודם להדבק בשכינה שכתוב בו כי ה׳ אלהיך אש אוכלה הוא, אלא מתחלת ברייתו של עולם לא נתעסק הקב״ה אלא במטע תחלה הרא דכתיב ויטע ה׳ אלהים גן בעדן מקדם, אף אתם כשנכנסים לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחלה הה״ר וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל, ומיבטחים אנו מפי כל הנביאים שהארץ תשוב לאיתנה הראשון ותוסף תת כחה לפי כוונת הבריאה ועתידה חטה שתתמר כדקל ותהיה כשתי כליות של שור הגדול ותהיה ראויה לאכילה כמו פירות האילן שאינן צריכין תיקון, ומביא ענבה אחת בקרון או בספינה ומספק הימנה כפטם גדול ועציה מסיקין תחת התבשיל, ועתידין כל אילני סרק שבארץ ישראל שיטענו פירות, וכהנה מברכות העולם הבא הנאמרים בסוף כתובות, וארצנו הקדושה אלהים יכוננה היהה כאלמנה ולא אלמנה ממש אלא כאשה עזובה ועצובה ואל אלוף נעוריה תקוה, כמ״ש רבינו בחיי פ׳ בחקתי ד׳ ק״ג ע״ד ושממו עליה אויביכם היושבים בה, שממה תהיה לאויביכם שלא ימצאו בה נחת רוח. ובשורה טובה היא לישראל, וכן דרשו רז״ל בתורת כהנים זו מדה טובה לישראל שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו מארצנו עכשיו האויבים באים ומוצאים עליה נחת רוח, לכך נאמר ושממו עליה אויביכם היושבים בה, אף האויבים הבאים אחריכם לא ימצאו בה נחת רוח, שאף היושבים בה ינהגו עליה שממה שלא יבנו עליה חומה ומגדול, וכל האומות ישתדלו לבנותה ואין להם כח, ויש בזה סימן גדול לישראל שמיום שחרבה לא קבלה אומה ולשון ולא תקבל עד שישובו אפרוחיה להוכה עכ״ל:

כב אמרו רז״ל למה נקרא שמה ארץ כנען אף לאחר כיבוש מפני שהיא ארץ סחורה כמ״ש כנעניה נכבדי ארץ, רצה לומר למה נכתב בתורה כי תבאו אל ארץ כנען, ולא נאמר כי תבאו אל ארץ ישראל, מפני שכנען הוא לשון סחורה כמו כנען בידו מאזני מרמה, כנעניה נכבדי ארץ, וארצנו הקדושה יש לה המעלה הזאת שהיא ארץ סחורה מפני שהיא יושבת על חוף הים הגדול על טבור הארץ כמו שכתוב זאת ירושלים בתוך הגוים שמתיה וסביבותיה מדינות גדולות, והיא היתה לעולם רוכלת העמים, ולכן נשאר לה שם ארץ כנען לשם ולתהלה כלומר ארץ סחורה, ועוד יש לומר שנקראת ארץ סחורה מפני

כי

כי תשובתנו אל הארץ תהיה דרך סחורה . שיקבצו ישראל אסיפה אחת . כמו שאר האסיפות חברות אניות האש וחברות הדרך העשויה מברזל וכדומה והם ישימו ראש אחד הוא המשיח בן יוסף ראש האסיפה להשגיח על עניני האסיפה לקרב ההועלת ולהרחיק הנזק , ונלוו גוים רבים אל ה' וישבו בארץ ויסחרו אותה לעבדה ולשמרה ובנו בתים ונטעו כרמים , ויתקנו הדרכים ויעשו אניות ואומניות , והכל להועלת החברה והסחורה , כי חברתנו ואסיפתנו אינה על דרך פוליטיק שאר המלכיות , אנחנו מפוזרים בארבע כנפות הארץ , ואנחנו חייבים תודות לכל מלכי האדמה על כל הטובה אשר עשו עמנו כל ימי היותנו מסתופפים בצלם , וחלילה לנו למרות עיני כבוד אחד המלכים , כי מושבעים אנו שלא למרוד באומות העולם כמ"ש (כתובות דף קי"א ע"א) , ובני ישראל נאמנים על השבועה , כי בכל התורה כתיב ונקה , ובשבועה כתיב כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא , אלא כל מגמתנו יהיה לחזק את החברה , להעמיד הסחורה לקרב ההועלת , עד שנזכה ונחיה לבנין בית קדשנו ותפארתנו כי אז יעתר ה' לארץ , ונירש טובה וברכה , ולא יהיה כנעני עוד בבית ה' צבאות ביום ההוא , א"ר ירמיה לא יהיה כאן עני (פסחים פ"ג) כי יצוה ה' את ברכתו יברכך ה' מציון , כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם , אמרו רז"ל תנחומא פרשת נח א"ר שמואל בר נחמני מסורת אגדה שאין ירושלים נבנית עד שיקבצו גליות , דהיינו האסיפה הנזכרת ולכן כל המדבר על לב ירושלים וקורא אליה להאסף . וכל המעורר על הקיבוץ הנבחר והאסיפה המאושרת . וכל המחזיק ביד עולי גולה הרי הוא בכלל בוני ירושלים . ויזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו , ולכן הקבצו ושמעו בני יעקב בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו, הציבי לך ציונים שימי לך תמרורים שתי לבך למסילה דרך הלכת שובי בתולת ישראל שובי אל עריך אלה , פי המדבר לכבוד אלהינו השוכן בציון והבוחר בירושלים , פה סעמלין יע"א שנת שובו בנים שובבים נאום ה' כי אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון : תש"ג לפ"ק

כתיב הושע ב׳ ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו ושמו להם
ראש אחד ועלו מן הארץ כי גדול יום יזרעאל.

מיום גלות ישראל מעל אדמתם כל עדת ישראל מצפים תשועת ה׳ ונכון לבנו בטוח כי יקים ה׳ את דברו אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם לאמר לך אתן את ארץ כנען חבל נחלתכם, ולא איש אל ויכזב ובן אדם ויתנחם, אבל כך גורה חכמתו יתברך שישראל יתחילו לשוב אליו, כמו שכתוב [ישעיה מד כ״ו] מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים, האומר לירושלים תושב ולערי יהודה תבנינה וחרבותיה אקומם, פי׳ הרב כלי פז (דף קעו ע״א) וז״ל לא יהיה הוא יתברך המתחיל כי אם ישראל והוא ית׳ ישלים, וכן כתב הרב שתי ידות (דף קי״ב ע״ג) וז״ל ואתה תשוב ושמעת בקול ה׳, רצה לומר ובלבד שאתה תתחיל לשוב, ואז ושב ה׳ אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים, וכתב רבינו בחיי פרשת נצבים וז״ל וטעם ואתה תשוב הבטחה שהם עתידין לעשות כן שישובו בתשובה אל הארץ עכ״ל וכל הקיצין כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה אל הארץ, כמ״ש (ירמיה לא כא) שובי בתולת ישראל שובי אל עריך אלה:

אמרו רז״ל ראוים היו ישראל להעשות להם נס בימי עזרא אלא שגרם החטא, וכל שכן בזמן הזה, ולכן הגאולה הזאת לא תהיה כי אם בבקשת מלכי הארץ לקרא לנו דרור לשוב אל ארצנו ואל נחלת אבותינו, (עיין אות ט׳) ומצות הבקשה הזאת היא לאחינו אנשי גאולתנו הדרים בארצות החפשיות אשר כח בהם לעמוד בהיכלי מלך;

והמצוה הזאת לא נפלאת היא ולא רחוקה, כי מצד אדוננו השולטן יר״ה ותנשא מלכותו לא יתמהמה כי גלוי וידוע לפני כסא כבוד אדוננו השולטן ולפני כל שריו ועבדיו כי היהודים הם עבדים נאמנים לכבוד מלכותו (עיין תוספות יום טוב מעשר שני פ׳ ה׳ מ׳ ב׳) ומצד חלוק האמונה לא יתעכב הדבר, כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם ה׳ אלהינו לעולם ועד, ולא יפלא מה׳ דבר;

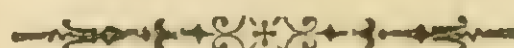
ולכן את אחי אנכי מבקש לאסוף אגודה אחת כשאר האסיפות כמו חברות אחריות האש והברות הדרך העשויה מברזל וכדומה, והם יפילו תחנתם לפני כסא כבוד אדוננו השולטן יר״ה לתת לנו את ארץ נחלת אבותינו בדבר קצוב מדי שנה בשנה כאשר עשו מדינות אחרות היושבות על נהר דנוביו, וכשיקרא שם ישראל על ארצנו ועל נחלת אבותינו יתעורר לב כל ישראל לעזור את החברה בגופם ובממונם ואף כי ראשית החברה יהיה מצער אחריתה ישגה מאוד. והאספה הנבחרת ישימו זקנים משגיחים על עניני החברה לקרב התועלת ולהרחיק הנזק. ובנו בתים ונטעו כרמים ויתקנו הדרכים ויעשו אניות ואומניות והכל להועלת החברה והסחורה, ומעט מעט לקבץ הענינים המפוזרים לעבוד את האדמה, ויהיו בה אכרים וכורמים ויוגבים כמו שכתוב (יחזקאל לו) ולא יקחו עוד חרפת רעב בגוים, ועתה הלו

נא פני אל ויחננו ויטה לב המלכים והשרים לרחם על פזורנו בארבע כנפות הארץ זה שמונה עשר מאות שנה, יראו את ה׳ קדושיו תנו לה׳ אלהיכם כבוד בטרם יחשיך בטרם יבאו ימי הרעם והרעש הנו׳ סוף חגי למען ישוב ה׳ מחרון אפו ויתן שלום בארץ ויתן שבע בעולם וינוח העולם מעצבו ומרגזו ומהעבודה הקשה ולא תנוע הארץ כשכור, כי בדבר הזה תלוי ישוב העולם ותיקונו, כמו שכתוב הללו את ה׳ כל גוים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו, ואני בה׳ אצפה אוחילה לאלהי ישעי אמור יאמר העבד:

יהודה בר׳ שלמה חי אלקלעי

ה״י

כתבתי פה קריה נאמנה עם ה׳ ועם ישראל אמשטרדם יע״א.
י״ב שבט שנת יכל העם אש״ר ראינו ב״תוכה אנשי מדות.

3 1761 07284604 1